

TOBIAS
VOLDIKE

Ex ijs quas habuit in Co
ponit Christus per suum misericordiam
Graecorum predicatibus in illis.

HABITAE OVUM S.

more per Regem Henr.

Primum quod dicitur de aliis.

Officium s.

880°4

x ref. 840°4

cancels

3212

R. Roger Book
JOHANNES RAINOL-
DVS ACADEMICIS

OXONIENSIBVS

S. P. D.

R. M. B.
R. M. B.

ICTVS amo-
re tui, cognato
sanguine victus;
Nam et si non pos-
sum affirmare,
fratres, me ve-

stra causa facere quod Latinus Virg.
ait se fecisse Turni, vincla omnia Aenei-
rupi, Promissam eripui genero, lib. 12.
arma impia sumpsi; namen que-
ratio movit Latinum ut Lavinia
fuerit. Aeneas promissam, Turno
destinaret, contra fas & equum; ea
me commovit ut has orationes, de-
stinatas senebris, in lucē emitto. e.
prater officijs rationem forsitan, pro-
fectō præter instituti. Eodem enim
animo sum quo cum eram, quum in
præfatione Thesum mecum can-
fatu vobis reddidi, cur amicis rogā-

ibus ut eas excudi atq; in publicis
evulgari paterer nō obsecundassim.
Verum cūm frequens consulēndā
fontes ipsos scriptorum et divinorū,
& humanorū, in controversijs si-
dei tractaudia necessaria occasionem
excitandi vestri ad studia linguarū
Hebreæ, & Gracæ, nuper mihi de-
derit; idq; non aures praecepsisse
vestras, sed animis insodisse & in si-
xum penitus esse per vellem; faci-
endum putavi, ut, licet iisdem mo-
ritis iterandis sapientia inter prælegē-
dum molestus esse nolle, tamen a-
liquā renovarem desiderij mei sig-
nificationem, & celeritatis eius
memoriam vobis refricarem. Hoc
autem nulla via poteram facilius,

* Ep. ad fa.
lib. 9, sp. 8. quām si, quales^b Cicero admoni-
tores misit ad Varronem, Aca-
demiarum quaestorium libros: ta-
les, tales nec vixiam quidem; veru-
ramen & tale esse potest quod nō est
simile, & simile ex parte quod in
omniā dissimile; tales igitur (ut par-

vacuum magnis conferam) ad vos
mitterem . Itaque has duas orationes,
qua ceterius minus invicè lucens
conspiciliusq; dominum latrura mihi
videbantur , excillis eximendas,
et in vestro nomine divulgassem.
sunt . Neg, in eo magis extimmo
quisquam nostratiū vitio mihi ver-
ceret quod duas emittam solas è vi-
ginti: quam Paulus Minutius su-
orum popularium censuram est ve-
ritas, quod decem libris Antiqui-
tatum Romanarum , unum tan- Librum
summodo prae lo commisit . Et enim , de legibus
nec illi Hippolytus Cardinalis , cu Romanis
ius id in gratiam fecit , suis carior ,
quam vos estis mihi : nec Angli mi-
nis candide studia suorum interpre-
tari & accipere solent , quam Itali .
Genus fortasse dictionis mea incer-
ret in maiorem reprobem sonem : qui
è poësis atq; scriptoribus sum multa
de cœpserim , è quibus tam paucis
orationibus suis interclusis orato-
res Graci , Romaniq; principes elo-

³ Derat.
discend. l. ca.
~~ad decoro.~~

quenq; Sed animadvertatur ve-
lum, audtores, quorum pro discrimi-
ne variari debet ratio dicendi, &
quidem in hoc ipso opportunity potest,
alios illis generis ac mibi contigissi.
Namq; in schola ad doctos et litera-
tos, eacx historys, fabul; s, carminis-
bus, autorum dictis, apophibegma-
tis, similibusq; adhibenda, que ad
senatum aut populum non accerent,
"Vives, perissimiu carm; que
tractauit artium magister, pruden-
ter obseruans. Idq; Ciceronis a-
deo exemplo manifestum fiet, si
que in foro dixit aut curia, cum
disputationibus quas in Tuscula-
no habuit, comparemus. Quanquam
superfluum aut affectui meo, aut
nostrorum studiis adolescentiorum
in eo indulserim, quam aut Viues
praecepto de dicendi ratione, aut ex-
emplo Ciceronis in Tusculanis
probari possit: excusabitis, scio, qui
vester est in me amor; & illi, que se
effera in adolescentie opere. An-

to.

³ Cicero
nas lib.

tonius, ut aliquid si quod amperet
sicut in vitiis sarmenta qua luxu-
rsant, facundia et adscribentur. Equi-
dem, eo ipso amore vestro fratus, fe-
cictiam audacius quam ille, cuius
exemplum in admonitoribus misere-
dis sum sequitur. Nam ^e Cicero
suis libris se mandasse dicit, ut Var-
ronem rogarent minimo quod ostē-
derat, non ut flagitarent. Ego verò
meis orationibus praecepi, ut vos nō
flagitent solum quod interpretatum
cupio, sed etiam per omnes sanctica-
tes obsecrent, instent, urgeant, ne
denegetur. In quo si voluntas propen-
sioq; vestra, quos Deus facultatibus
omnibus instruxit, importunitas
mea manus dederit: audeo pollicerò
fuerum ut maiorem è Gracis lite-
ris voluptatem ac utilitatem per-
cipiat, quam ^f Cato, qui senex eas senect.
didicierat cum ^g Hieronymo, post
multo leviorem laborem in Hebra-
is quam ei exaltare necesse fuit,
dicas, Gratias ago Domino

^e Epist. ad
fam. lib. g.
epist. 8.

A. 4. quod

^f Cicero de
senect.

^g Epist. 4
ad Rust.
mon.

quod de amaro semine literarū
dulces fructus carpo. Valete.
à Colleg.Corp.Chrift. Februari. 2.

ORATIO DVO. DECIMA.

P A M I N O N :
D A M T H E B A -
N V M , q u i L e u c -
t r i c a v i c t o r i a
n o b i l i t a u i t p a -
t r i a m , & G r a c i a

dominatu*s*, acedam oniorum libe-
ravit, tristem soſlicitumq; circu-
miuiſſe urbem refert ^{a Plutar-}
^{cbus;} quum civitas festum diem
agens comestationibus & vo-
luptatibus indulgeret. Praeclarū
verò factum, & prudente viro
ac temperante dignum: quod
declarat illum adēd constanti
& confirmato animo virtutis
viam ingressum esse, vt adduci
non posset quin eandem perge-
ret, quamvis ſine comite: immo
canto magis ab illecebris libidi-
num ſibi temperaret, quanto &
iunpuniūs, Ita res duæ, quæ stu-

<sup>In apoph-
thegm. reg.
& imperas</sup>

dium continentia restinguunt
in alijs, in illo accendebant; mul-
titudo peccantium, & licentia
peccandi. Vellem hoc nobis, au-
ditores ornatissimi, in rerum no-
dissimili statu eveniret: ut, quo
pluriū animos contagio nequi-
tiae & optimarum artium neg-
lectus infecit; eò vehementius
ipsi virtutis atq; doctrinę tūm si-
mus studiosi, tūm semper esse
contendamus. Nec verō nos of-
ficio perfūctos arbitremur, si ea-
rum alteram sequamur sine al-
tera, ne si assequamur quidem:
cūm virtus sine doctrina, et si le-
tos ferat fructus uberesque, mi-
nus tamē amplos quam arbo-
res in horto satē fere debet;
doctrina sine virtute similis sic
cantharidum quibus ademptæ
alæ corporum aspectu non ine-
ligantium, sed letalium percep-
tu, & succi venenati. In his to-
riæ Romanæ monumentis pro-
di-

* Plin. hist.
na. l. I. c.

35. 6. l. 29.
6. 4.

* Velleius
Paterc. l. 2.

ditur, *Caius Curio* qui tribunus plebis flammas civilis belli
 inter *Cesarem & Pompeium* excauit, fuisse hominem ingeniosissimum
mē nequam, & facundum malo publico. *Ingeniosissimum*, sed nequam;
facundum, sed malo publico. Quāto meliorem civem Curionem
 habuisset patria, tardissimum, quām ingeniosissimum, modò
 minus nequam; indisertum quā
 facūdum, modò bono publico.
 Quare non solum inscitiam &
 ignorantiam, sed etiam militiā
 & improbitatē ē nostris animis
 exterminemus: ut tales evadā-
 mus, qualis à [‘]*Catore* definitus
 est orator, *vir bonus, discēdī p̄sritus,*
 & quidem antē *bonus*, quām dī-
 cendī *p̄sritus*, quia maior cura vir-
 tutis quām doctrinæ suspiciendā
 est. Sed *Epaminondas* rogatus
 ab amico quid ita solus tristis cir-
 cumiret urbem: ut vobis, inquit,
 omnibus inebriari & periū licet.

‘ Fab
 oras.
 cap. I

Noster autem labor & sollicitudo id agat & contendat, ut cunctis potius sobrijs industrijsq; esse libeat. Suas enim quisque Thebas, suam urbem, quam ab inimicis tueri debeat, habet intus: ne existimemus eam alienis cuiusquam excubijs ab insidijs hostiū securam esse posse. Quare non est satis paucos esse probos atq; studiosos, ut multis pravitatem & desidiam lectari vacet. Optandum, intendendum, ut omnes in eodem curriculo virtutis industriæq; sudet, ne multorum languor, cæterorum studia debilitet, ac infringat. Quaquam si multis inertiam & nequitiam colere libido est: eo magis probos atque studiosos esse paucos opus est: Nihil difficile amori & diligentiae: magnum tamen opus omnino & arduum ad quod vos horror, auditores. Quotus enim quisque similis es

se potest Epaminonda, qui malis
solus sapere, quā in cum multis
insanire; militiam sub dio medi-
tari asperam, quām delicijs Ve-
neris domi oblectari? Atque v-
tinam hoc contingere inter so-
los Thebanos; quorum stupiditas
ingenij Baotici proverbio cele-
bra ta est. Sed apud Athenses,
homines acutissimos, in artium
officina, quāe leges, humanitatē,
eloquentiam excoluit, idem cō-
tigisse, magis admirandum an-
dolendum sit nescio, sed conti-
gisse legimus. Nam cū oracu-
lo editum accipissent, vnum es-
se virum in ciuitate qui cuncto-
ram sententias improbareret, po-
pulusq; stomochans quæreret
quisnam esset; Procion se illum es-
se est professus; solum enim sibi vobis
placere eorum quā vulgus faceret
aut diceret. Erat ille vulgus, quā
rerum licentia, quā lascivia mo-
xim, concilia querens blanda;

^a Plusare
apophthe
reg & im

respuens salutaria, variorum sce-
lerū maculis notatissimus: quo
minus in eum videri debet, si
Phocioni, viro bono, neque dicta
eius placerent, neque facta. Verū.
tamen quām cibri fuere sem-
per *Atheniensis*? Quām rati *Pho-
ciones*? Vbi que sunt *Thebanis*: sed
estne usquam *Epanomondas*? Om-
ne tempus feres *Clodios*, *Catones*
Epiſt.:98. non omne feret, ait: *Seneca*. Atque
ut censorius *Philosophus*, sic
Inuenal. poëta, castigans facinora flagi-
Satyr.:14. tiaque suit temporis:

--- *Caſtilinam*, inquit,
Quocunq; in populo vides, quocunq;
sub axe:
Sed nec Brutus erit, Brutus nec a-
vunculus usquam.

Cuius quasi morbi dum causas
exquo, quō ad medicinam ei
faciendā accedam exploratiūs,
date quæſo veniam, vobis non
invilem, mihi non ingratam, in-
fistendi paululum, remque ipsā
al-

altius ab initijs repetendi. Quā
enī inchoavi dissertationem
de forma disputandi, tribus illis
verbis, *Peritè*, *Modestè*, *Sincerè*,
proposita: eam, etiam si liceret a-
lioqui, tamen nūne pertexere
parum esse: commodum: præ-
sertim cūm vestræ disputatio-
nes frigore magis quām fervore
peccent, neque tam frēnis quā
stimulis & calcaribus egere vi-
deantur. *Seneca* ad *Neronē* scrip-
fit de clementia: verū ad *Ne-
ronem*, Principem crudelēm. *Ci-
cero* ad frātrē de moderatione,
ad frātrem scilicet, hominem i-
racundum. Apud hunc si *Cicero*
vituperasset lentitudinem', a-
pud illum *Seneca* severitatē lau-
dasset: non aquam admitigan-
das, sed oleum ad augendas flā-
mas, astudissent. Quocirca ut i-
dem & *Cicero* provinciam, quam Epist. ad
Proconsul administrauit, ene:
ctam propemodū famē, & ex-
Auct. lib. 6.
ep. I.
haus

haustam, recreavit, ac restituit:
ita petam potius à nostris Pro-
consulibus, quibus disputandi
provincia procuranda est, ut lā-
guescētem eam foueant, quān
ipse mittam sanguinem corpo-
ris semivivi; *Ephorum* q; tractē
tāquam *Theopomphum*; & adhor-
ter ne nimium, quum offendā-
tur quia parum; id est, à pertina-
cia eos deterream, in quibus a-
crimoniam industriamq; desi-
dero. Neque tamē negārim es-
se posse præfractos, qui sint in-
diligentes: uti peruersissimi ferè
solent esse qui non sunt peritis-
simi. Ceterū in præsenti, si
quid ego iudico, ea est corporis
nostrī valetudo, ut humores qui
restinguunt virtutis studium ac
doctrinæ, quām qui disputandi
ardorem refrigerant, expurgare
præster. Hoc igitur, quod differ-
ri potest commodius, opportu-
niori tempori reservemus.

Iud,

Iud, quod maturius curationem
 postular, quibus causis emergat
 quibus egeat remedijs, modò
 videamus. De quo antequam
 dicere exordiar, facit, meāne di-
 cam infælicitas, an iniqüitas ali-
 orum, ut quia nōnullorum ani-
 mos intelligo exulceratos esse
 quibusdā à me prius ex hoc lo-
 co dictis, quamvis & aliorum
 & aliter acceptis ac ego volue-
 rim: rogandi mihi sitis, ne dein-
 cepstalibus suspicionibus & ca-
 lumiñis aditum patefieri apud
 vos sinatis. Nibile esse quin male
 narrando possit depravari, vetus est
 verbum: &, quanquam apud
^b Comicū in facto minus recto, ^a Teren. in
 tamen de recte factis verè vñtr. Phorm.
 patum. Illud de recte dictis mi-
 nus forsan vetus est, sed nō mi-
 nus verum, nibile esse, quin male in-
terpretanda possit depravari. Nam ^c Cicero de
 quid tandem aliud commovit ^{narr. Deor.} lib. 3.
^d Aristonem, ut diceret, vocere an-
 dicens

dientibus philosophis ijs, qui bene dī-
ētā male interpretarentur? Quam-
obrem quo maiore cupiditate
flagro yestros conatus in opti-
marum artiū studijs promoven-
dīeo vehementius etiam atque
etiam à vobis peto ac quæso, ne
meorum dictorum sitis ingenii-
osi nimium interpretes: & in res-
erectam, in homines cuncti ora-
tionem suspicemini. Peracerbū
enim mihi sanè accidit, quod vi-
deo nocere, dum perperam ac-
cipiuntur, utinā ea sola quæ hoc
dicuntur loco: usque ad eō, ut
consilia pro convitijs habeantur,
& pharmaca metuantur in-
star venenorū, manusque me-
dicorum ut hostium reformidē-
tur: maiore dolore nostro, ve-
stro incommodo non minore.
Profecto, non id meā culpā cō-
tingit, quod, quæ ad omnīm v-
tilitatēm loquor, accipiuntur ad
certorum contumeliam: quasi
non.

non exhorter, sed infester; non
ut benevolus, sed inimicus; non
auditores, sed aduersarios; at-
que adeò accusem, ut *Verrem*
Marcus Cicerο; non admoneam,
ut ¹*Quintus fratrem*. In quo ta-
mē si reprehendit ¹ iracundiam,
& acerbitateū: tamen, nec ut
offenderet reprehendit, sed ut
sanaret; nec frater id attribuit
odio, sed amori. Et ego si quid,
fratres, in vobis requiro, id, ut
corrīgimini, non ut vexemini,
facio: nec obijci cuiquam à quo.
quam odioſē, sed à cunctis acci-
pi fraternē oportuit monitiones
meas.

¹Ep.ad Q.
Frārem
Lib. 2. ep. 2

Quare ne tales maculæ & la-
bes posthac aspergantur ei can-
dori, quem debetis quidē præ-
stare cunctis, sed illis maximè, à
quibus informamini: iterum at-
que iterum, si patiamini, rogo,
ut æquis & animis & auribus
adfitis: nec, quod *Theodorus* o-
lim

Uim querebatur, sententias sinta-
stra accipiatis manu, quas ego
dextra porrigo. Nihil tradetur,
quod non ad persequenda vir-
tutis & doctrinæ studia perti-
neat: quod non & mihi dictu,
& vobis auditu, & omnibus ob-
seruatu commodissimum sit fu-
turum. Tria sunt ergo, quibus,
ne constanter pergamus in offi-
cio, mihi potissimum videmur
distincki. Nam, qua ingenij pro-
clivitate ferimur à labore ad li-
bidinem, commouemur facile
hominum exemplis; si non ex-
emplis, at concilijs; si non conci-
lijs, at iniurijs, contumelijs, vex-
ationibus, quibus quasi vepri-

* Litera P. bus * augusta via est obsepta, sed
 shagore. his omnibus commouemur, ut
 multorum similes malimus esse
 quam bonorum, & viam spaci-
 olam quam angustum ingredi.
 Movent igitur exempla, consi-
 lia, maleficia, Exempla flectunt;

con-

consilia ducunt; maleficia pñne
trahunt. Exempla, consuetudi-
ne; consilia, rationibus; maleficia
sensu dolorum, adorantur. Ex-
empla, multorum autoritas &
visus; consilia, blanditiæ familia-
rium & amor; maleficis, terror
acerbit aſque ætuarum, ad
ea expugnanda quæ oppugnat,
armat, Quibus vniuersis si for-
titer restiterimus, ut nec imite-
mur peccata multicudinis; nec
familiarum sermonibus auscul-
temus; nec adversariorum pre-
mentium, vexantium, illudenti-
um frangamur factis, conseque-
mur; iuvante Deo, ut optatam
cursu contingamus metam, vir-
ritisque & doctrinæ compotes
evadamus. Ac exempla quidē ut à
primo ordinar, eo maius studijs
impedimentū afferūr, quod incur-
tant nobis in sēsus turmatim, &
multitudine pugnēt. Vsq; eò, ut
quēadmodū qui cymbā adverſo
flami,

raine difficulter remis propellunt
 si remittant brachia, rapiuntur
 statim in præceps prono amnes:
 ita, nisi magno conatu & nisi
 contra violentum cupiditatuta
 æsum luctemur assidue, turbæ
 ceu torrentis impetu auferamur.
 Nam quod proverbio Græcis
~~est iactatum,~~ ^{est iactatum,} ~~unus vir, nullus~~
~~vir, id ad paucos etiam propin-~~
~~quitatis iure extēdere solemus,~~
~~cosque ut Megarenses nullo~~
~~numero ducere: contra, de mul-~~
~~tis honorificentius sentire, reve-~~
~~teri, præeuntes sequi. Multos~~
~~autē malos esse, paucos bonos~~
~~ad eō manifestum semper iudi-~~
~~catum est, ut ipsa vocabula mul-~~
~~torum pro malis, paucorum pro~~
~~bonis, apud antiquos vītata~~
~~Luciliūm, fuerint. Itā cūm multis multum~~
~~Ciceronem, tribuamus, ijq; sint mali, & mali~~
~~Afranum, mala faciant, nec solūm mala~~
~~de prospero. sed & malè, sit ut eorum exem-~~
~~plis retardentur non paucorum~~
~~fluy~~
~~Accium,~~
~~Luciliūm;~~
~~Ciceronem,~~
~~Afranum,~~
~~Dō Marc.~~

studia, & impedianter. Quapropter si quis illud à me sciscientur, quod M.¹ Tullius à Caleno,
^{1 Philio.}
Quis est iste sensus tuus, quae cogitatio, Brutos ut non probes, Antonios probes? non dicam id propterea facere Caienos, quod Antonij obsideant, obsideantur Bruti, quanquam id quoque magnū est: sed quod plurimi sint Antonij, Bruti paucissimi, Antonij vero voluptatem colant, Bruti virtutem. Iam, ut illud Platonis intentem revocemus, Nunquid ego tales ne in republica Romana curiosi, in nostra negligentes fuisse videamur: nō permittit specie vester Brutorum amos & approbatio, ut illam M. Tullij querimoniam renoueret: Quis est iste sensus vester, quae cogitatio, Brutos ut non probabis, Antonios probabis? Iamen ut ^m Cicero
^{clay. etas.}
 eloquentia narrat mirabundus, quam multi munus essent pro- fessi

lessi oratorum, quām pauci dig-
nitati monitis respondissent: ita
mihi videor iure posse conque-
ri, multos profiteri disciplinarū
studia, paucos re ipsa quod pro-
fitentur exequi. Omnino ad A-
cademiam, tanquam ad mercat-
rum literarum confluimus. Ut
sunt ex illis, qui ad mercatus
nundinasq; veniunt, quidam e-
munt, quidam vendunt, quidam
spectant otiosi, quidam in cau-
pōnis sedent potantes, quidam
occupantur in foro aleatorio,
gladiatorio, saltatorio; non om-
nes revertuntur domum dilio-
res, tenuiores multi: similiter no-
strūm, qui huc aggregamur, qui
dam discunt, quidam docent,
quidam desides obambulant,
quidam ventrem magis curant
quām mentem, quidam inho-
nestis ludis sua prodigunt; im-
mō & aliena; non omnes virtutū
& doctrinarum opibus ornatio-
res

res abeunt. Magna fuit olim au-
 toritas Athenarum magnæ & in-
 dolis, & spei, Cicero filius, quum
 illuc mittetur. At dum in iu-
 cundis ibi convictoribus delec-
 tatur nimium, & immoderatos
 in epulis sumptus facit, utiturq;
 consuetudine Gorgie cuiusdam,
 hominis, non tam utilis in de-
 clamatione, quod obtendit ipo. C. i. ep. 1.
 se; quam invitis luxu & compo ad fam lib.
 tationibus, ut pater indicavit: 16. ep. 21.
 nec eruditivit Ciceronem Athe- Plus arch
 na, sed corruptiunt; nec Cicero
 Athenas exornat, sed dedecor- in vita Cio
 rat. Frustra ad urbem Athena-
 rum, iur: frustra Cratippus præ-
 ceptor adhibetur. Plus obest
 Gorgias, quam Cratippus prodest:
 nec tam Athene iuvant, quam
 nocent voluptates. Quanquam
 beata existimari potest condi-
 tio Ciceronis: cui etiam si adfuit
 corruptor, et ne corrector quidē
 defuit. Nam & præceptoris, &c

tris opem sensit. Quòd utinam
 nostri Cicerones, adolescentuli
 insignis indolis & spei quum ac-
 cedunt ad Academiam, à Gorgijs
 solum, non item Tullijs, & Cra-
 sippus; id est, à sodalibus, non pa-
 rentibus, & magistris, corrum-
 perentur. Verum enim vero, vt
 Cic. in
 Cas. orat. I
 ille in Catilinam: Non deest rei-
 publica consilium, non autoritas bu-
 dii ordinis; nos, nos, dico aperte, Con-
 sules desumus; ita, si liceat, quod
 res est, loqui,) non deest Aca-
 demiae flos ingenui iuventutis,
 non facultates necessariae; nos,
 nos, dico aperte, qui presumus,
 desumus. Nos, qui parentes de-
 buimus esse animorum, qui in
 rum censores, qui magistri vita;
 nos, qui prælucere cæteris ex-
 emplo, pietatis in moribus, in li-
 ceris industria; nos, quorum mu-
 nus est culturæ corrigere plan-
 tas tenellas, non depravatores
 facere licentiā: nos, nos, dico a-
 per-

pertè, Consules defumns. Neq; tantùm defumus omittendo cutam, quam adhibere decuit; sed etiam, quæ facere non decuit, committendo: quippe quorum illi sunt imitatores, ut populus sollet esse principum: unde sit ut vitia in eos transfundantur quæ ipsi concipimus & corrumpamus corrupti, nec minus exemplo quam peccato noceamus. Verissimè enim dictum est illud, quod ^{is} quem censorium potest nominavi, in opere laudando cum exceptione, laudando tamen cecinit:

Corrumptis vistoriis exempla domesticæ.

Et vero corrumpunt, cuiusmodi hominum eius in qua degimus domus sint exempla. Quid enim unquam fuit C. Verre nequius? Quid de spectius esse debuit? Et tamen eius filius in patris disciplina ita educatus,

Cic. in.
Ver. lib. 3.

ut nibil ipsum unquam agere videtur, quod laudabiliter imitari posset, e valet alter Verres: Verus, naturâ filius, consuetudine discepsitus, voluntate similis. Corumpunt igitur exempla domestica quorumcunq;, qualiumcunq;, et si improbitate pares sint Verri: quâto magis eorum, qui principem locum obtinent? Ut ibidem observatur. Velocius & citius nos Corrumptunt viliorum exempla domestica, magnis Quum subeunt animos antboribus. Satis habet Thraſo, si Pyrrhus sterit post principia, si Hercules formidat Omphale. Rectè, an securus non laborat. Fecerunt Hercules Pyrrhus. Satis ad flagitium Philolachetis excusandum esse putat Tranio, si possit percontari:

Nunquid aliquid fecit nisi quod faciunt summis natigeneribus? E fabulis ista summis, inquires. Sadè sed quibus similitudo veritatis effingit?

Terens
Eunuc.

Plaus.
Mostellar.

effingitur. An veró non in his-
 torijs, Antonius Cleopatra fugié-
 ti: autoritatem, quām militum
 pugnantium fortitudinem se-
 qui maluit? Non Pompeius Sylla-
 turiens, ut loquitur["] Orator, il-
 lud in ore frequenter habuit: *Syl*
 la portavit: ego non potero? Non indi-
 es circumsonant aures nostræ
 eorum vocibus, qui cupiditate
 similis licentia similia exempla
 laudent? *Ssius aulus est: ego nō*
 audebo? *Cleopatra fugit: ego per-*
 fistam? *Serviuit Hercules: ego*
 dedignabor? A nobilissimis fac-
 tum est: nobis non licebit? Neq;
 tamen hæc eò dico, tanquā om-
 nes arbitreret magnis exemplis ad
 scelera moveri. Quod & abest,
 & absit oro. Sed resistunt pau-
 cissimi.
Vnus, & alter,
Forstan hec spernans invincit:
Qui tandem? Quibus arte benigna,
Et meliore luto finxit præcordia
Titan.

~~boni haec bona ex~~ Ad meliorem frugem è pes-
 simis exemplis emersit Themis-
 soles, emersit Scipio. Sed nō om-
 nes esse possūt Scipiones, & The-
 missoles. Certè quales tummi vi-
 tri civitatis plerūq; extiterūt,
 Xen. lib. 8 talem civitatem esse confue-
 cup, mutu viisse, notatum est à pruden-
 tibus, & experientia compro-
 bavit. Licet igitur vñus, & alter,
 sic de leg. hæc spernant:

Et reliquos fugiende patrum
 vestigia ducunt, Et monstrata dim
 veterie trahit orbis a culpe. Sit Pho-
 cion integrissimus apud Aibens-
 ens: et Phocionis cives, quanto
 quam quid ciues dico? Phociōnis
 libererunt nequissimi!. Quini-
 mō habent Phociones quoque
 ipsi quod sibi caveant: ne cre-
 bro malorum quibuscum ver-
 santur commercio labem con-
 trahant, & coinqvinentur, Nā,
 ut addit ille,

dociles impavidis

Tur.

Turpibus ac prauis omnes (MMMS).
Si doctores nanciscamur, sumus
omnes dociles. Etiam qui bene
affecti, qui sobrij, qui diligentes
& modesti.

dociles imitandis

Turpibus ac prauis sunt omnes.
Nemo lux nimium virtuti con-
fidat; labuntur optimi: nemo in-
genio; falluntur sagacissimi. Cre-
datur⁷ Seneca po:ius, qui gravi-
ter, uti solet, differens de fugien-
do Romanae turbæ confortio, So-
cratis, inquit, Catoni & Lelio exca-
seremussem suam dissimilis multi-
endo potuisse: adeo nemo nostrū qui
maxime concinnamus ingenii, fer-
re impotum viriorū tam magno co-
mitem venientium potest. Unum
exemplum, aut luxurie, aut avari-
tiae, multum melificie. Convictor
delicatus paulatim enerwas et emola-
lit. Vicanus dives cupiditatē irritat.
Malignus, comes quamvis candido
& simplici rubiginem suā affricuit.

Quid tu accidere bis moribus cre-
dis, in quos publicè factus est impe-
nsum? Necesse est aut imitèri aut os-
deri. Virumq; autem devitandum
est, ne vel similis malis fias, quia
multi sunt, vel inimicus multis,
quia dissimiles sunt. Sed ego vos
hortabor, paulò secus ac Seneca,
iuvemes politissimi, ut, si vitare
non possitis alterum, quin ini-
mici vobis sint multi, quia dissi-
miles: tamen vitare studeatis al-
terum, ne malis efficiamini si-
miles, quia multis sunt. Quod e-

Pro Mur. nim M.^z Tullius dixit de Asia, id de Asiaticis aprè dici potest: non malos nūquam vidisse, sed inter malos continentur vixisse laudandū est. Proinde, ut cōcludam quod L. sed lices de exemplis censeo, si aureum de officiis est illud a iuris civilis axiōma, nō res. tam spectandum esse quid Roma fa- sa & Ar- Etum sit, quam quā fieri debeat; et phōēs μη Pythagorico symbolo monetur, adīcētur. ne per viam populo irritam incedamus

mns, immò nullà magis viā irrepe-
re vicia, quām publicā, rectè scrip-
tit. *Plinius*: si expendendæ po-
tius quām numerandæ sunt sen-
tentiaz, consuetudinisq; regula
est *Lesbia*, & legibus vivendum
deniq; non exemplis: sequamur
leges, non exempla, nisi legibus
exempla cōsonēt; neq; id quod
plurimi probant, sed quod op-
timi, atq; adeò quod probandum
est, amplectamur; ne effœmine-
mur *Persarum* mollitia, vt *Alex-
ander magnus*; opibusq; *Asie*
corrumptamus *Spartā*, instar *Ly-
sandri*; & orientis vicia in *Graciā*
cum *Macedonibus*, cum *Romanis*
in *Italiā* & occidētem impor-
temus.

Nocent igitur exempla, sed
exempla non sola nocent. Ca-
vendum est nobis etiam à con-
silijs: & quidem multo fortasse
magis. Nam exempla mala be-
ne animatis adhibere possunt

B. S. calz.

*Regn. Plinius Boeck amiss.
Log. 22 Morison Book*

calcar ad virtutem; quemadmodum iuxta flores fragratiissimos, si quid acrius seratur, ut cæpe aut alium, ad creandam in illis odoris suavitatem conferre perhibetur. Verum consilia, quoniam ab amicis dari consuevere, itaque le insinuant opinionem boni: difficile factu est ut non eruent, labefaciantque optimè cogitata, & industrios homines ab instituto depellant. Præser-tim cū amicos, & familiares, qui suadent, consiluntque, non modò bonos esse persuasum habeamus, quippe nostri similes, qui tales nos præsumimus, ut quisque sibi est Suffensus: sed etiam, propter amorem quo nos complectuntur, nihil nisi bonum, cū dignitate nostra aut commode coniunctū vel exoptaturos, vél conatus persuadere. Ut hīc ea sāpe sit opus cautione, quā Lusi-cilio suo dat in præceptis. *Sene-*

ea: Surdum et amarissimis presta,
 bono animo male precastur. Non
omnes sunt ex constancia qua So-
cates, ut Critonem audiant male
consulentem, & ei refragentur:
complures Alcibiadis sunt simi-
 liores, qui malum consilium cu-
 pidè accipiant, & vbi accepe-
 rint, cupidius exequantur. Quin
 & sunt nonnulli firmiores Al-
cibiade, pervicaces in bono, vbi
 soli secum ipsi deliberant: qui
 tamen, suorum ad malum in-
 stigantibus, labescat uno verbo,
 vici quam citò, & consilijs ut
 cantibus Sirenū capiantur. Re-
 gina Dido, apud ⁴ Virgilium, quā
 primū vulnus Venus aferet, &
 cæco caperetur igne: admiranda
 ac plusquam muliebri constâcia
 obfirmavit animūm in eo quod
 suscepérat castitatis studio. Sen-
 sit quidem extum amoris, ut fœ-
 mina:

Dignoscere veteris vestigia flammis.

A5

B. M. V. contra
At eum continuò repressit, ut
pudica.

Sed mibi vel tellus optem primisima
dehiscat,

Vel pater omnipotens adigat me
fulmine ad umbras:

Pallentes umbras Erebi, noctemq;
profundam:

Quanta fortitudine (nam in his
quoque virtuti ei locus est,) quā
eerto animo perseverādi? Quor-
sum enim pertinet tam ardens
execratio? tellus primisima dehis-
cat: adigat me fulmine ad umbras.
Non ut flagrantissimum tue-
dē pudicitię studium ostendat?
Nam exitio seipsum devover,
Ante pudor quām te violē, aut tua
aura resoluam.

Quid potuit castius Encretia?
Mauult se mortuam, & quidem
mortis gênerē longè tetrorimo,
vel absorptam terra, vel cōluna-
tam fulmine: quām aliqua casti-
moniæ labes inferatur. Sed ista
funct

sunt quæ *Did*, secum constituit.
Accedit *Anna*, soror germana,
quat subministrando fomite a-
mori ipsam de propositi dimo-
veat firmitate, ut incendium è
scintilla Cupidinis exciterit. Ac
operæ precl^{us}um est notare, quo
sermonis artificio suum virus in-
stilans tanquam in sensu influ-
at sororis. Quid igitur *Anna* re-
fert?

Anna refert. O *Lucem magis* di-
lecta sorori: Oblanditias pestilen-
tes! *Lucem magis* dilectam appeti-
lat, cui lucem pudicitiae cona-
tur eripere. *Pbilistæ*, latrones. *Egypti*, dicuntur amplecti ut stra-
gulent. Ergo non immerito cō-
paravit quidā orationem blandā ^{Diog.}
laqueo melleto delectanti, ut melli erit in vi-
to, sed, ut laqueo, suffocanti. O ^{Diog.}
peste magis fugienda sorori: nō
tam amabilia sunt verba quibus
suades, quam id abominandum
quod persuadere studes.

*Solanū perpetuā mōreus carpēre
inventā?*

Viderisne quām peritæ sint
artifices improbæ consultrices?
Singulær̄ votes, singulæ rationes.
Sola, mōreens, carpēre, inventa, per-
petua: Quid? Sola? Quasi nulla esse
postea beata solitudo, ut loque-
batur Hortensius. Quum Dido
tamen contrā, quām diu sola, tā-
tisper optimæ esse mala cœpit,
quum desit esse sola. Non vis e-
am solam esse, modò bonam?
Mavis malam, minus solam? So-
lām, pudicam vivere, quæ putas
miserum, lugebis serò misera,
quum solam, impudicam, extin-
etam confixeris. Si Clodius so-
lus in opero Bonæ Deæ, ut ad-
mittat flagitium: cur non Mec-
sellus, ut colat iustitiam, solus, in
exilium; Cato solus in carcerem?
Visque adeòne, solum esse, dirū
cit; illa verò ex intima sublilita-
te, de prompta, quod adiicit Di-
de-

*'Och. in
Hortensiō.*

donens, primūm, non pudicam,
sed mōrentem; quasi casti mōesti
sint, libidinosi tantūm lēti; fu-
nesta lētitia, rident & ringūtur:
deinde, nō vivere sed carpi; qua-
siboni, qui soli vigeant, soli con-
tabescant, carpantur cūm sem-
per vireant; mali sibi scelerum
conciij carpuntur: porrò, nō vi-
ta sed *inuenta*, quæ pars ætatis
sua natura propensior ad viciū,
si præceps impellatur flagitiorū
æstuīn cūm facilius capit, tūm,
ætatis sperans veniam, fovet li-
berius: postremò, non brevi sed
perpetuā, quasi complectetur
æternitatem propè temporis,
cūm nihil ea sit fugacius, ut scita
similitudine dicatur *flos etatis*,
quod exiguo temporis momē-
to efflorescat, confessimq; mar-
ceat, concidat, exareat. Et tamē
audet *Anna* soror, soror *Anna*,
quasi firmissimis rationibus rem
confecisset, vrgere percontādot

*Solāne perpetuā mōrens carpēre
inventa?*

*Nec dulces vatos, Veneris nec pra-
mia rōris?*

Etenim, ut *Dido* postea suū cri-
men coniugij nomine prætexit:
ita hoc loco id ipsum à sorore ei
liberoruī nomine commenda-
tur. Iisque *dulces* appellantur: ac
iure sunt enim. Sed amara dul-
citudo, quæ per scelus acquiri-
tur, *Pīus aloës quam mellis bogor.*
Pollicetur *Anna* dulces, expe-
rietur amatos *Dido*: dulces sen-
su, amatos exitu. Omnes qua-
drupedes odore pantherarum,
Plini. hist. ferarum immanium', 'scruntur
ms. 18.c.17 admodum delectari: sed abster-
geri torvitate capit. Ideò pan-
theræ, caput occultantes, quum
prædam venari volunt, allectas
edoris suavitate bestias, ubi pro-
pius accesserint, corripunt, &
mactant. Patroni voluptatū, ut
prædēntur homines, pantheras

imitantur. Abscondunt quod toruum est, quod terret omnes, in voluptatu lenocinij surpitudinem; comitem; carnificem, conscientiam; poenitentiam, quandoque seram, atque poenam vindicem. Oferunt, quod suave est, quod delectat, dulcedinem gaudij, speciem lætitiae, præmja Veneris: quibus allectos, instar bestiarum, imperitos homines invadunt & dilaniant.

Vocent, si velint, præmia, dum adiungant Veneris: id est præmia, pernicies; præmia, pestes Didonis: nam eiusmodi sunt Veneris impudicæ præmia. Sed quorsum hæc tamen multa de Didone & Aenea? Quòd nempe videatis quām acutis rationibus, impurisque consilijs, ut olim, ita semper, flexibles & teneri infirmorum animi ad mala sollicitentur. Quid enim? An putatis deesse nostris temporibus, qui industriā mox-

sti,

• stitię nomine traducant, pietatē
morositatis? qui, vt *Anna Didonem*,
sic ipsi quem habent carū,
si studiosum viderint, aggrediā-
tur eodem modo:

*O luce magis dilecte sodali,
Solus perpetuā mōrens carpere in-
veniā?*

*Nec dulcem luxum, Veneris ues-
præmia nōris?*

*Verūm *Anna*, quod suasit,
persuasit *Didoni*. Quid enim est
negotij impellere præcipitancē,
& ruentem posternere?*

*His dīctis incensum animum inflā-
mavit amore,*

*Spemq; dedit dubia mentis, solvitq;
pudorem.*

*Atqui si quis nostrūm itidem
instigetur à sorore, a fratre, à cu-
iusmodicunque, seu pellicatore,
seu pellice, qualis *Anna*: sequa-
tur, non ea *Didonem* quæ nunc
est, sed quæ fuit prius; & animo
constantī secum ipse statuat,*

Sed.

Sed mihi vel scilicet optima prima imo
dehisca;

Vel pater omnipotens adigat me fullo
mine ad umbras.

Pallentes umbras Erebi nocte-
que profundam,

Anicè Deus quam te spernam, ans
et maiora relinquam.

Quam ad fortitudinem ne de-
stituti exemplo videamini, et si
difficilius est reperire qui resi-
stant quam qui cedant: sed ta-
men opponatis Didoui, quę ces-
sic; Hippolitum, qui restitit impu-
ris consilijs. Cuius constantia: Senec. in
nobis tanto magis videtur imi- Hippolis.
tanda, quanto acrioribus pluri-
busq; machinis, aetate adoles-
cens, genere nobilis, conditione
regis filius, attentatus est. Nam
quum & Phedra nutrix, cum a-
lumnæ suæ conciliare cupiens, à
qua perditè amabatur, rogasset
ut faveret, ac beatissimior rebus
venires.

Namq;

Namq; exxiā me (inquit) cūra
sollicitat tui,
Quod si te ipse pœnis gravibus inse-
stus gravas.

Parū nne suaviter exorsa est,
suam in ipsum benevolentiam
commemorans? Quanquam id
quidem sine culpa potuit, nisi a-
liud egisset, aliud simulasset. Sed
ipsius cura se moveri fingit, quū
moveatur *P̄badre*: cuius, ex *Hippolytis* incommodo, capitat com-
modum; si tamen commodum
dicendum est, quod ei fuit exi-
tio. Verūm, ad aucupandū *Hippolytis* favorem, hac arte se insi-
nuat more hominū, qui, suę cau-
ſę quū serviant, tum maxime à
lienæ studiū præ se ferunt. Quā
autem est semper nequitia sui
similis? Ut *Anna*, ita outrix, &
exorditur, & exequitur illa, mæ-
rentem carpi *Didonem*; ista, pœnis
gravibus *Hippolytū* gravari. Vir-
tutis militaris exercitationes, ap-
pel-

bellat pœnas. Erras nutrix. Labo-
 res virtutis, voluptates sunt, nō
 scœnæ Hippolytis. Ut Virtutati
 Herculem ^b Xenophontium ab in-
 t, ingredienda via virtutis hoc ar-
 mumento dehortanti, à Virtute
 d, respondsum est & demonstratū,
 i. opera, præclara laboriosa quidē
 d esse, verūm multis magnisq; vo-
 ūluptatibus cōdita. Sed animad-
 vertamus, quid hortetur nutrix,
 & quibus ratiunculis.

^b Dediſt. &
ſat. Soc. l. 2

Mēntem relaxa; motibus festis
 facem

Astolle; curas Bacchus exoneret
 graves.

Āētate fruere: mobili cursu fugit.

Matronam sobriam pio iuve-
 ni præcipientem, an impurā le-
 nam scortatori, audimus? Anno-
 rum memor, mentem relaxa. Qua-
 si conveniret libido teneris an-
 nis, labor non conveniret. Po-
 tius, annorum memor, conten-
 de mente. Nec verò asse prop-
 tercā

tereā fruendūm puta, quia fugit:
 immō tanto minus puta fruem.
 dū. Fruantur opibus divites. qui-
 bus est satis superiq; vel ad lux-
 um: inopes, quibus ad victū &
 vestitum vix fatis est, vtantur.
 Omnes etatis, temporis, sumus
 inopes: vtamur, non fruamur.
 Nutricis frui, est abvti. Sed intel-
 lexit poēta prudens, etatem ip-
 sam adolescentiā, ni præmu-
 niatur antidoto sapientiæ, non
 exiguum esse peccandi illece-
 bram, Idcirco voluit eos hoc do-
 cumento præcoli, adversus isti-
 usmodi flabella libidinū, quæ,
 ipsorum curam præferentia,
 cōsultura essent, Etare fruere,
 mobilis cursu fugit. Illud verò q
 sequitur, perquam impudens &
 impudicum.

Tristem inventā solne, nunc luxus
 rapet.

Effunde babemas, optimos vita dies
 Effluere prohibe.

Duodecima.

39

O præclaram magistram morū!
Vnū luxus rape: effunde haberas.
Quid est quō non progredian-
tur istæ furiaæ, quæ palam audēt
uadere luxum? ut Hippolyto sit
elpondendum, Regios luxum
vocul Est impetus fugisse. Quid
utem periculosius, quam quod
luxum extenuat nomine latitia?
Latitia iuvenem, frons decet tristis
Seneca.

Latitia iuvenem? Non semper.
At aliquando. Verūm esto. Sed
quæ latitia? An ea, quam ipsa
probare vult Hippolyto: animi li-
uidine deliquescentis? Quanto Ep. 23.
præclarius! Seneca philosophus,
nuām ista Seneca poëtæ nutrix?
Disce, mi Lucili, gaudere verisbo-
nis, non vanis voluptatibus. Ex bo-
na conscientia, ex honestis consilijs,
ex rectis actionibus, verum bonum
petitur. Cetera bilariates non im-
plent pectus, sed frōtem remittunt.
Leves sunt, leues; nisi su forē indu-

60

cas eum gaudere qui ridet. Animus
debet esse alacer, & fidens, & su-
per omnia erexitur. Tibi credo: re-
suera est verum gaudium. Sed a-
lia est letitia, quam nutrix signi-
ficat. Nam hanc, perpetuam co-
mitem habet Hippolytu: quem
illa nihilominus ut sistem repre-
hendit; atque adeo, quod maius
est, nec animam rectam indolem. Nā
cō pertinet quod sequitur.

Frons deceat tristis senem.
Quid se cōrces, & necas rectam
indolem?

Quid hoc est? Quise coērcet &
secat fibras scelerum: iste coēr-
cet & necas rectam indolem? At
laudat Hippolytum ut qui habeat
rectam indolem. O quād difficile
est insidias cavere, quād sub amo-
gis specie, dum laudant, lædunt!
Rectam esse indolem eam affir-
mat, quam sollicitat ne sit recta;
atque, cui ipsa machinatur ne-
cessum, eam ne Hippolitus vocet, cō-

cen-

Tendit. Et quidem quam festiva
id agit suadet
Soges illa magnum faciem agriculturae
dabit,

Quaecunque letis tenera luxurias
satis.

Arguta similitudo. Fruituosa
erit seges, qua tenera luxurias. Ven-
tum. Sed quae frugibus luxuriant,
spero, non quae herbis noxijs; que
tritico, non quae lolio. At Hippolyte suadet ista disputatrix, ut lo-
lium nequitiz in eo luxuriet, non
triticum virtutis. Quanto acumi-
ne aliud probat, aliud colligit?
Quaecunque letis tenera luxurias
satis. Sata lota, sata virtutum: sata
vixiorum, sata tristifica. Seges il-
la nullum scenus agriculturae dabit.
Quaecunque prauis tenera luxu-
riat satis. Magna culpa Mnemosyne
qui talem hortetricem, nuncē
fligitorum, laudetricem luxu-
riaz, suæ filiæ, præfecit. Et estne
mirandum, si qualis hera, talis

Oratio

familia; qualis nutritrix, talis alumen
mas. Sed pergit porrò.
Ingenia meliora recta se in landes
ferunt,
Si motilem animum vegeta libertas
alit.

Dulce nome n^o libertatis, sed
insidiosum. Cuius in herba deli-
tescens an quis quām periculo-
sus sit adolescentulis docent so-
dales illi Tarquiniorum adolescentē,
Elini lib. 2 rium Roma: qui, Tarquinio cie-
cto, veram equato iure omnium
libertatem in suam vertisse ser-
vitutem rati, pristinam licentiā,
libertatis specie fucatam, affec-
tabant. Ac nutritrix Hippolytum,
horum fortassis ex ingenio æsti-
mans, ad licentiam similem, mē-
tione vegeta libertatis, pellicit.
Sed quia non incidit in rerum
imperitu (quales eos esse quos
Pharurib,
vnuſc.de.
audis,

(capit: ad

po-

postremam confudit machinā
convicia, & in contumelias ver-
borum erumpit.

Trunculentus, & silvester, & vita
insecurus

Tristis inventam Venere deserta
colit.

Trunculentus, & silvester, & vi-
ta insecurus Hippolytus, qui inventā
colit tristis, atque castam. Man-
sueta, & urbana, & perita vita
Phaedra, quę dissolutiorem amat
iuventam, ac minus severam.

Quid igitur? An ad solum Hip-
polytum supplantandum hęc à
nutrice Phaedre dicta sunt? Ut
nam fuissent. Verūm à similibus
Veneris nutricijs ad irretiendos
Palladis alumnos quotidie dic-
titantur. Reprehendat Herenni-
us inestrans tam petulantiam:

"per tristis quidem patrum, cen-
sor, magister, audiet. Virtuti Vi-
tiositas exprobrat viam asperam
apud Xenophonem: suam ut

^{"Cic pro}
^{Caelio,}
^{"De dicto}
^{fact. Socres}
^{lib. 2,}

Oratio

vissimam, *Herculis commendat.*
Vitæ est inscius, qui vitiorum in-
sciis nescit servire scenæ. Sapi-
ens est qui didicit Epicuri sapie-
tiam: insanientem sapientiam quo

*Carm. L. 3
Ode. 34.* modo nuncupat o Horatius. Iu-
 venta statuitur esse tempus hi-
 latitatis, labores vocatur pax;
 Luxuria lætitiae insignitur nomi-
 ne; pudicitia, moeroris; tempe-
 tantia, tristitiae, austerioris, so-
 brietas; licetia, libertatis; mode-
 sti, sinceri, abhorrentes à vitijs,
 cruxculenti & silvestres & vitæ
 inscij appellantur. Quibus uni-
 versis cùm tentasset nutrita ani-
 mum Hippolyti, & laterem lavis-
 set: re ad extremum quasi despe-
 ratâ, coacta est concludere;
 Ut duracantes undig, irtractabilius
 Resistit undus, & lacestantes aquas
 Longè remittit: verba sic spernit
 mea.

Certe Hippolytus hic quidem
 est; asperfactus virtuti & nullis

mo-

movetur vel blanditijs, vel argumentis, vel calumnijs orationis. Ab ipsa Phaedra si rogetur, vel potius obsecetur, aut pertrahatur verius; clamabit animo forti,

Procul impudicos corpore à casto a-

move *Tatnus.*

Quam inexpugnabilem eius constantiam, ut contra cuiusque modi hominum consilia, quibus nos ad mala seducet, imitemur; meminerimus Diadones esse, quae cedant, molles mulierculas; Hippolytos, qui resistant, adolescentes masculos; Annas, & nutrices, foeminas, quae pelliciant; et si vitios fortasse sexu, voluntate tamen & sensu effeminatos. Virorum est potius in eam partem declinare, quam *Plantinus* ille tenex adolescenti, pater filio precipit, quum mandat, ne sermonem cum viris improbis exequatur, neq; in via, neq; in foro. Metuit

In Trinitate

ne consilijs ipsorum corrupta-
tur sibi adolescens. Expertus lo-
quitur.

*Non ego, hoc seculum moribus qui-
bus sis. Malus, bonum, malum
Esse vult, ut sis sui similis. Turbant,
miscent mores mali.*

Et potest dubitari quin serio ca-
vere nobis debeamus à consilijs
eorum, si contagionis immunes
esse studeamus? *Malus, bonum,
malum esse vult, ut sis sui similis.*
Ita sobrium temulentus, libera-
lem avarus, stadiosum dissolu-
tus, luxuriosus moderatum, ma-
libonos, malos esse volunt, ut
sint sui similes. Nam et si non au-
dient hanc improbitatem verbis
præ se ferre: tamen declarat vo-
luntatem factis. Quod idem se-
nec vidit, & significat filio:

Mores maiorum blandantes.

Eosdem lusilant, quis collaudante.

*Quamobrem, si rectè à Cicero
dictum est, Temeris, Aeson,*

quod.

quorum facta iustitia, eorum exha-
stum non perborrescere; vobis cu-
randū est adolescentes, ut quo-
rum studia non probatis, eorum
consilia aspernemini. Finem fa-
ciam cōsulēndi de cavendis cō-
silijs, consilio *Seneca*: pluribus ^{Epist. 32.}
quidē verbis explicato, sed eorū
multitudinem vtilitas compen-
sabit. Is igitur hoc ipsum tractās,
quo de agitur: *Sunt quidā*, inquit,
qui via tradunt, & alio aliunde
transferunt: dormī sermo nūl sum
noscet. Nam etiam si non statim offi-
cit, semina in animo relinquit: sequit
surq; nos, etiam quum ab illis discess̄
serimus, resurrectrum postea ma-
tum. Quemadmodum qui audierūt
symphoniam, ferunt sc̄ū in auribus
modulationem illam ac dulcedōnum
cātū, qua cogitationes impedit, nec
ad seria patitur intendi: sic adulato-
rum & prava laudantium sermo
dūtius heret, quām audiatur; nec
facile est animo dulcem sonum ex-

entere; prosequitur, & durat, & ex
intervallo recurrit. Ideo claudenda
sunt aures malis vocibus; & quidē
primis. Nam quum initio fecerunt,
admissaque sunt, plus andēt. Quibus
verbis iubet exit voces malorum:
unam felicitatem esse bona vita, fa-
cere omnia liberè, frui patrimonio;
hoc esse vivere, sc̄q; mortalem esse
meminisse; fluere dies, et irreparabilis
tempus vitam decurrere; cætera que
id genus de factibus hausta viti-
orum, cuiusmodi, sub Anna &
nutricis Phedra personis, sunt
exposita. Sed unum addit Seneca,
quod nec Anna Didont, nec
Hippolyte nutrix potuit obijcere:
idq; ex omnibus tamen impro-
borum consilijs pestilençissimū,
facinoribus & flagitijs quasi fa-
cem præferens. Nam quum pro-
pè sola, certè præcipua, quæ ijs,
quos infecit vitiorum lues, re-
linquitur medicina, sit pharma-
cum salubris admonitionis: ait,

ab

ab ipsis instillatum esse monito-
rum odium, ne nullus sanitati re-
linqueretur locus. Hanc enim è
vocibus illis improborum, vna
fuisse: *Istos eritis & superciliosos,*
*alacra vita censores, sua hostes, pub-
licos paedagogos, assis ne feceris.* Ita-
que fuerunt, etiam apud *Eibni-*
*cos, homines profani, qui adyer-
sus monita studerent adolescen-
tium aures obstruere: & morum
censores, reprehensorum libidi-
num, publicos paedagogos, con-
temnendos esse, ut superciliosos,
& tristes, affirmarent. De
quibus observe quæso quid
dicit *Seneca:* ut qui morbum in-
dicavit, subministret remedium.
Ha voces non aliter fugienda sunt,
*quam illæ quas Vlysses nisi alliga-
tus præter uebi moluit. Idem possunt;*
abducunt à patria, à parentibus, ab
amicis, à virtutibus: & in turpem
vitam, ac miseram, turpissim illudunt.
*Non ignoratis quam perniciem**

C. S.

S. J.

Odīss.μ. Sirenum¹ Homericarū voces fin.
 gantur illis importare, quos cā-
 tilenis suis delinierint. Quibus
 cū hominum improborū vo-
 ces à Seneca videamus, ac meri-
 tissimè conferri restat, ut eas, sa-
 pientia monitu, cū Ulysse præ-
 tervehamur; si pestem, Sirenum
 arte intentatam, effagere veli-
 mus. Hæc habui quæ breviter,
 pro ratione temporis, de caven-
 dis & exemplis hominū, & cō-
 filijs, vos admonēdos putarem.
 Consequens erat, ut de malefi-
 cijs, & vexationibus, quibus ad-
 versarij, non tam cuniculos a-
 gunt ad subruendam studiorū
 arcem, quam vim apertam ad-
 hibent, itidem vos mojerem.
 Sed de ijs leorsum verba malo
 facere, quum dabitur occasio:
 quam aut strictim attingere quę
 vberius tractanda censeo, aut
 vobis diutius iam molestus esse.
 Interca, immò potius & interea

&c.

& postea iuvenes ornatissimi, et
nitamur quæso, Epaminonda esse
potius, quam Thebani; Phociones,
quam Aibonienses: non Syllatu-
rientes Pompej, sed Catones; non
Didonis æmuli, qui audiamus
Anas; sed Hippolyti, qui nutri-
ces, qui Phedras ipsas repella-
mus. Quavis exosi futuri simus,
quamvis profugi, quavis discer-
pendi, & mortem invictata ac
inaudita crudelitate per tormenta
oppeturi: tam Hippolyti be-
atam calamitatem, infelici Didon-
is ac Phedrae mollitiei, & pra-
vitati, anteponamus. Plus valeat
virtus, quam voluptas; officium,
quam cupiditas; ratio, quam libi-
do. Et verò, si malus, bonū, malū
esse vulnus, ut sit sui similis: nonne
contraria, bonus, malum, bonum
esse volet, ut sit sui similis? Si iu-
venes dissoluci conantur Alcibiades
ad eum corrumpere & perdere, ut
sit sui similis: nonne Socrates phile-

Iosophus conabitur cū corrigē.
se, vt sit sui similis? Quare, si bo-
ni tā esse cupimus, quām haberi;
malos noīri similes studeamus
facere; prēluceamus exēplo, vt se-
quātur bene vivētes; adiuvemus
consilio, vt bene monētibus ob-
sequantur; etiam beneficio (nā
iuvat id, quod superest, hāc in
parte prævertere,) alliciamus
quos possumus; vt ap̄fī quām op-
timi & quām doctissimi, cūt̄os
virtutibus disciplinisq̄ue exco-
lamus. *Dixi.*

Dixi

ORATIO DECI. MATERIA.

Tsi Vestrōs seni-
sus, adolescētes
optimi, si mi-
nus omnes om-
nium, at magnā
quidem partem,

ita experientia diuturni tempo-
ris perspexisse videor, ut neque
de iudicio, quin præstantissimā
virtutum artuumque viam cog-
noscatis; neque de studio,
quin vos in eam detis, vel de-
deritis potius, dubitandum
sperem: tamen, ut filium suum
Marcus Cicero, quanquam a-
bundantem præceptis institutis
que philosophiæ, cohortatus
est; item vos mihi, quanquam in
optimis studijs progressos, ut
progressus optimos facere per-

ga.

gatis, excitandos statui. Quod
 ego ad præstandum (ut ingenuè
 facear) accedo subinvitus: ac v-
 trum è vestigio, tanquā ad præ-
 lium, ad *Æ mis |* cum *Demo-*
stibene conflictum aggrederer,
 an prius imperatorū milites af-
 fantiū exemplum imitarer, me-
 cum aliquandiu dubitare coepi.
 Nam quum morbis animi medi-
 cinam facere debeat oratio, cō-
 primendo, quæ tuiment; roborā-
 do, quæ languent; quæ inflam-
 mant, leniendo; coercendo, quæ
 diffluunt; expurgando, quæ re-
 dundant: mea tantum abest ut
 hoc officio fungi quibusdam iu-
 dicet, ut arguar è cōtrario sau-
 ciare sanos, non sanare saucios;
 imprudens, si facio id quod non
 debeo; infelix, si vitio detur
 quod non facio. Ac sanè, si quid
 ipse iudicare possum, idem in
 His. Rom. eo mihi usu venit, quod narrat
 p. 2. Velleim contigisse Druso; qui

sane

modo meliore ingenio auctorū, quām
fortuna usus est, ut malefacta colle-
garmos, quām esse optimè cogitata,
senatus probaret magis. Veruntamen,
ut ei non idcirco fuit res-
publica deserenda, quod bone
cæpta male cederent: ita mihi pri-
stinam, credo, rationem suade-
bitis retinendam, et si remedio-
rum, quæ morbis adhibentur,
non tam delectet salubritas, q.
acerbitas offendat. Nec verò iā
est integrum, ut meæ quævalē-
cunque hoc in præfandi genere
opellæ, suscepç ad studia vestræ
erigenda & confirmanda, par-
cam. Etenim cùm à primo huius
mihi muneric demandati tem-
pore, quando infirmiori dicen-
di labor erat gravior, nec vos
fortasse tantum à me expecta-
batis hanc tamen rationē sequi
instituerim: remittere tandem
de cohortandi diligentia, post-
quam eam incendere cùm pos-
sis

sis facilius, tūn impensius debet
 as, videri posset hominis aut sibi
 nimium indulgentis, aut minus
 de vobis, quām par est solliciti.
 Quod si instituto decedere lice-
 ret, si vestra pateretur expecta-
 tio, si nullam ignavæ, nullam in-
 humanæ, nullam improbæ vo-
 luntatis culpam suscipiendam
 esse intelligerem: ego verò libe-
 tius tacerem, quām dicerē; vo-
 bis offendæ, mihi molestiæ, utris-
 que ægritudinis minus creare-
 tur. Sin autem professores do-
 ctoresque artium, sunt tanquā
 animorum parentes discipulis;
 & amor parentum perseverans
 esse debet, non temporarius; &
 perseverantia amoris declaratur:
 assiduâ bene merendi curâ: ab-
 esse nō potest, quin, si hoc onus
 subterfugiam, & derrectem, aut
 diligentia, aut benevolentia, aut
 officij fides in me desideretur.

Quam-

Quamobrem velim equidem in omnibus, sed in primis in nobis, ac enitar in meipso, quoad facultas feret, ut appareant vestigia eximiæ illius animorum cōjunctionis quæ inter Ciceronem fuit & Hortensium: quorum alter Cic. de orat. semper ab altero adiuvenus est, & cō. cl. municando, & monendo, & favendo. Non omnia, fateor, possunt omnes: ac plerisque fortasse vestrum non deest voluntas huius studij testificandi; deest occasio. Quanquam, communicādi potestas datur multis; monendi, plurimis; favendi, vniuersis. Mihi verò ipsi, quoniam occasio non minus opportuna suppetit quam voluntas, vestrā ijs omnibus studiis iuvandi: idcirco labrandum esse visum est, ut crebro communicarem, monerem aliquando, favorem perpetuam. Verū enī nūc quām vche-

mea.

mēter faveam: factis, ubi liceat,
declarare malim, quām profite-
ri verbis. Quām autem libenter
& cupidē communicem: si cura
quotidiana cum vestro, quanto
possum, profectu prælegendi
nō indicet, tacebo. Quām fide-
liter porrò & amanter moneam:
cōscientia m̄hi testis est. Si pau-
lò asperius; requirūt tempora: si
mius cū fructu, meliora spero:
si imprudētius, incōmodius; vo-
lui quod debui, præstili q̄ po-
tu; laudandum, voluisse; nō præ-
stisse, ignoscendum. Sed homi-
nes pleriq;, vel ignorant pro-
fus, vel parum attendunt quām

De amici. sit illud ¹ Ciceronis monere & mo-
neri, non solum vera amicitia,
sed etiam solidæ virtutis propri-
um; neque faci modò plebis ne-
cessarium, sed & flori populi.
Nam, & monendi, inquit, sepe sūe
& obiurgandi: qui tandem? amici.
Quid? amici, viri boni? Ita cēle-

Aba-

Mouendi liberè , non asperè,
Sint ista: sed monendi , & obiurgā.
de quog, sepe sunt amici . At ira-
centur Marce Tulli. Immò ve-
rò accipienda sunt ea amicè , quum
benevolè sintur. Bene præcipis: sed
nemo paret . Quin & proprum
est vera amicitia , patienter accipe-
re monitiones , non repugnāter. Næ
tu mirabilem narras paucitatem
verorum amicorum . Ita multi
repugnantibus accipiunt , non pa-
tienter ut omnia inimicis , aut a-
amicis falsis , plena videātur. Pro-
inde non immeritò Ciceronis La-
bus , postquā dixerat monitiones ,
& obiurgationes accipiendas amicè
quum benevolè sint : subiungit
continuò , quasi revocans scip-
suī , Sed nescio quo modo verum
est , quod in Andria familiaris me-
nu Terentius dixit: Obsequium a-
amicos , veritas odium parit . Atque
haud scio , an Lelij sententia , (vt
nunc sunt mores ,) non dicam ,
plau-

plausibilis, sed probabilius inverti possit. Nam ille molestam
ait esse veritatem, siquidem ex ea
mascitur odinum, quod est venenum
amicitia; sed obsequium multo mo-
destius, quod peccatis indulgens pra-
cipitem amicum fert finis. Nobis
aurem molestum videtur obse-
quium, quod imprudentes peri-
te sinit: sed veritas multo mole-
stior, quæ corrigit peccata. Erra-
ui. Dicendum erat; iucundum
obsequium, quod illecebris vo-
luptatum delinit molles animos:
sed veritas molestissima, quæ se-
veris monitis teneras auriculas
radit & offendit. Nam et si hoc
totum monere, & obiurgare, à ve-
ris amicis nostra gratia adhibe-
atur; tamen nihil est minus gra-
tum: nihil invitus auditur, nihil
iniquius accipitur, nihil respui-
tur fastidiosius, nihil indignius
concupiscitur. Adeò parui æsti-
matur illud, quo præceptionem
suam.

suam concludit Zalinus: Cuius an-
res ita clause veritati sunt, ut ab as-
mico verum audiire nequeat, huic
salvo desperanda est. Quæ si adul-
tis nobis tam persuasa foret sen-
tentia, quam in schola pueris so-
let esse nota: non minus iucunda
ad aures accideret, quam animo
salutaris est, admonitio & obiur-
gatio. Quemadmodum enim o-
ves, è cunctis animalibus, cō-
moditates habent maximas, sed
& maximis obiectis maiis requi-
runt maximam pastoris curam;
& vites, ex arboribus, fructu ex-
cellentes, desiderant operam
vipitoris, ne larmentis luxuriat,
aut egeant admidiculis; & agri-
feracissimi inutilissimis silves-
cunt herbis, nisi agricultæ indus-
tria perpurgentur: similiter, in
hominibus, indoles præstantissi-
me, nisi cultores habeant quo-
rum monitis ac reprehensioni-
bus carentur & congregantur,

de-

depravantur facile, vel pergit
potius esse prauis, & in omni
generi errorum, facinorum, fla-
gitiorum volitari. Quare, si quis
 aurium deliciorum verba tan-
 tum plumea melleaque prober,
Plin. hist. 66, II. c. 6. loqui debeamus: is difcat à pe-
 ritissimis rerum natura, spes consue-
 tuisse amarioribus succis suos al-
 veos illinere, adversus aliarum
 bestiarum aviditates. Difcat à
 filijs medicorum, nulla remedia
 quæ vulneribus adhibentur tam
 facere dolorem, quam quæ
 sunt salutaria: Difcat à phi-
 losophiæ cultoris principe, irā
 utiliter à natura datam, ut cotē
 fortitudinis; addo etiam severi-
 tatis. Denique meminerit duos
 Catones eruditorum omnipium
 consensu laudatos. Censorium, &
 Uticensem, Censorium, qui & pro-
 fessuse st. sepe sequitum effo de
 fauminarum, sepe de virorum, ucc
 de

Ariſt de
Merci. I. 3.

Zim. I. 34.

de privatorum modis, sed etiam ma-
gistratus sumptibus: diversisq; du-
obus vitijs, avaritia, & luxuria, et
vitiae laborare. Usicenſe, qui hoc
ipsum de luxuria & avaricia ci-
vium suorum se quoque /ape que-
ſū quum commemoraslet: mul-
tos se mortales ob eam conſam ad-
versos babere, adiecit, Quod si
nemo erit tanta molitie, ut re-
prehensiones omnes reprehen-
dat, modum se tantum deside-
tare dicat, ac illud ostendat ē
Ciceronis Lelio, monitio careat a
cerbitate: ei considerandum est,
primò, non solum monitionem a-
amicorum, sed etiam obinrgationē
ibi probari; quarum in alterā cū
acerbitas interdicatur, in altera
permittitur, vetatur tantum cō-
sumelia. Deinde, non de quibus-
vis, sed de amicis agi; eosq; nisi
bonos, nullos agnoscit: nobis au-
sem esse quandoq; negotium cū
malis, cum improbis, cum inimi-

Salust. do
conim. cas.

cis

cis nostris, vel suis potius, & vir-
tutis. Postremò, Ciceronem ipsū
affirmare, nonnunquam venientē
esse ad acerbum castigando genit,
ut solent ad urendum & secundum
medici, quas nulla reperitur alia
medicina. Sed nescio quo pauci
à monitionibus ad oburgationes
des delapsa est oratio mea, de
quibus verba facere non institu-
cem. Nam quorū hanc vobis,
audores humaniissimi? Quorū
& ingenia, optimarum artium
Rudijs mansuetatē, tractabilitia
sunt necesse est; & oculis ea spe-
cies honesti ac sapientiae obver-
setur, spero ut mirabiles exerceat
amores sui.

Quanquam monendi estis
nihilominus. Siquidem, & me-
dicos corporum videntis non tā-
tam homines & gros curare merū
et iam sanis, ne in ægritudinem
incident, præcavere. Achilleum
poetæ singūl, infamiam Strygijs
aqueum

quis immersum, fuisse reliquis
 omnibus membris invulnerabi-
 lem: ea sola parte pedis unius
 sauciari potuisse, quae tenebatur
 à Thetide, cum aquis immerge-
 tur. Miretur aliquis interfecatum;
 sed ea ipsa parte confixus est à
 Paride, qua sola pocuit sauciari.
 Eodem modo nobis cogitandum
 dū est, licet aquis Heliconis, im-
 mō divinioribus cincti fuerimus
 ne vulneribus patcamus; tam
 non esse nullam partē reliquam
 quæ telo inimici cruentari pos-
 sit. Præcavendum igitur, ne per
 insidias trucidemur. Habemus
 nostrum Paridem, semper vigi-
 latem, ita inflammatum furore,
 ut cupiat, instructum astutia, &
 armis, ut possit, nobis insanabi-
 le vulnus infligere, nisi Achille
 simus cautores, et si fortiores As-
 chille essemus. Quamobrem, ut
¹ Helenus præmonuit *Eneam.*
 de periculis imminentibus, de in-

Virg.
Aenea 4.33

colis magnæ Greciae, de Scylla,
de Charybdi; quod posset incolu-
mis in Larium appellere, eoque
solatio in ærumnis perfrui;

Eneid. l. I *Sedes ubi fara quietas, Ostenduntur:
privilijs
de legum ita vos mihi censui monendos
de exemplis, de consilijs, de
maleficijs hominum; vt decli-
nato, quod ab illis imminet ve-
bis, periculo, in cœleste *Latiūm*,
quod debetis tendere, duce Deo,
pervehamini. Atque ab exem-
plis quidem & consilijs, de qui-
bus antè dictum est, minus vi-
detur periculi metuendum. Ne
maleficijs terreamini, quod tra-
Etadum restat, magis (vt est ho-
minum infirmitas) verēdum est.
Nam exemplis peioribus possūt
meliora opponi, & præponde-
rant non peioribus modò exé-
plis malorum, sed eorum etiam
qui minimè mali videantur. Vt*

Epiſt ad Cicero de Pompeio, quum urbā
41.47. ep. 11 relinqueret fecit idem Themistocles

cles; et idem Pericles non fecit; &c
 nostri olim, urbe reliqua capta, arcō
 tamen retinuerunt. Consilijs au-
 tem, tantum abest ut labascant
 animi bonorum, ut confirmetur
 magis: sicut ignis vehemens, si
 comprimitur, violentius erum-
 pit. Ec quanquā sit difficile, cō-
 filia amicorum itidem reiçere,
 ac eorum quos odimns: fas est
 tamen ipsos in summa rei sic ex-
 cipere, ut "Andromacha Helenam" Sen. in
 modò mitius, leniusque, pro dis Troad,
 crimen personarum;

Quisquā dubiu ad i^tbalamos eat;
Quis Helena suadet?

Cæterum maleficijs, quæ dō-
 lorum quasi faces nobis admo-
 vent, illud tenerum & molle,
 quod naturā insitum iñ animis
 habemus, ita premitur, distri-
 giturque: ut vix invenias quen-
 quam, aut prudentiam tam excel-
 lentem, aut tam invictum forti-
 tudine, qui, quum fodiatur an-

gorum aculeis, nō à virtutis stu-
 dio deliscendum propemodū
 arbitretur. Quis enim Atheniē-
 cissimum Demosthenē prudentior?
 quis Romanorum Bruto fortior?
 At Demosthenes post Républicā
 luculenter administratam, quū
 nescio quid ærumnarum, virtu-
 tis comitū, degustasset, dixisse
 fertur adolescentibus, à quibus
 invilebatur, si duas ab initio sibi
 propositas vias habuisset, quarum
 una ad tribunal & concionem ance-
 ret, altera ad interitum; præscivis-
 sed mala, terrores, calumnias, in-
 vidias, contentiones, que capessen-
 tibus rem publicam eveniunt: se in
 eam viam qua recta ad interitum
 ac perniciem ferret, fuisse potius in-
 gressum. Marcus autem Bru-
 nius varijs post oppressam Casar-
 iū tyrannidem molestijs con-
 flictatus, postquam ad extre-
 munus, vicitus ab Augusto, morie-
 dum sibi statuit, in illam que-
 re-

relam *Herculis* erupit: O misera
virtus, nihil eras nisi verba. At es
gore, ut inclitem opus, exercebam:
tu verò seruiebas fortuna. Magna
Demosthenis & Bruti virtus: sed
maior aliquando virtute vis do-
lorum. Ita, qui satis se fortiter in-
periculis gesserunt, ut viri fracti
ærumnis errarunt, ut homines,
& virtuti vitium perperam im-
putarunt. Neque id mirum. Nō
enim amor solùm, verùm etiam
dolor in iudicando cæcus est.
Alioqui nec *Demosthenes* ado-
lescentes absterruisse, quo mi-
nus patriæ servirent, et si turbu-
lentissimis procellis jaçarentur:
nec *Brutus*, calamitatibus ac-
ceptis virtutis ergò, virtutē ver-
ba esse, non opus excellentissi-
mum; fortunæ pedisse quam, nō
dominam casuum humanorum,
cum *Hercule* cōclamasset. Quid
igicur? An ipsoru debemus esse
similes? At ne ipsi quidem suc-

runt sui'. Nos verò priorem De.
mosthenem, & Brutum nobis pro-
ponentes illum Demosthenem,
qui redit exuvias induitus Achillis
id est, Eschinè illum Brutum,
qui patrì salutem exilio rede-
mit suo, ita semper omnes ani-
mati simus : ut quamvis ini-
micorum odijs affligamur, tra-
ducamur contumelijs, è patria
relegemur : quamvis immerito
trackemur modis indignissimis,
exagitemur, obruamur, quam-
vis iniurias, quæcunq; demùm
possunt vel petulantes linguae,
vel insolentes animi, vel manus
violentę inferre, patiamur: tamē
AEne. 25
cum illo Virgiliano sene, tūm
sentiamus ip̄sī, tūm alijs consu-
lamus;

Nate Deo, quod fas et robūt, retrahuntq; sequamur :

Quicquid erit, superāda omnis for-
sunā ferendo est.

Sit illud solarium instar arcis

in-

inexpugnabilis adversus omnes
malorum impetus, quod nobis
sumus conscientia recte voluntatis;
nec volumus, & non nitimur;
sed nitimur ad optima; & optimis
 restat præmium. Agat aleil-
 simas in imis sensibus radices,
quod poëta cecinit, hic murus
 abenous est; Nil consciere sibi: quod
 dixit orator, nullum theatru vir-
 tuti maius conscientia: quod Phi-
 losophi docent, ne Phaleridio
 quidem tormentis succumber-
 dum, ut ab officio recedamus:
 quod denique profani, sola na-
 turæ luce illustrati homines sen-
 serunt, & concelebrarunt, nun-
 quam teterrimas carnicinas
conscientijs, aut malis defuturas
 aut obfuturas bonis'. Hoc autem
 fundamentum actionum omni-
 um nostrarū si iecerimus; quod
 (ut confido) facimus, debemus
 quidem certe: poteruntne tau-
 dein vlla maleficia (quum dico

poëta
hic

<sup>Horat. ep.
lib. I. epis. I.</sup>

<sup>Cic Tusca.
quest. li. 2.</sup>

phra.

maleficia, vexationes cunctas
dico,) poteruntne igitur male-
dicentiae spicula, aut irrisio, nis,
āmō ipsa fulmina violentiae
nos depellere, quo minus fasti-
gium virtutum & doctrinarum
ei superstruamus? Obrectatorū,
credo, verbis movebimur, ut sta-
tionem deseramus; quūc a phi-
losophos (quibus Christianos
inferiores esse pudeat) & velli-
carint, nec inflexerint. Socrates,

^{In comed.} Neoplaton. quām scurriliter ab Aristophane
poëta, coram populo, in theatro
perstrictus est? Quām inquis

^{Plat. apol.} Socras. calumnijs ab Anijo & Meliso
vexatus apud iudices? ut futilis
bugator, ut magister ineptiarū,

corruptor iuventutis impietatis
seminator. Quā maledicorum
tamen petulantia non modò
non est fractus; sed etiam eorū

^{Diog. La.} Socras. licentiam probavit: quia, si ve-
rit. in vita ra vilia nobis obiecerint, corrige-
mus, inquit; si falsa, nihil ad nos.

Præ-

Præclarè Socrates.

Quanquam, si falsa dixerint de nobis; etiam si nihil ad nos, ad alios tamen, ideoque non negligenda: ne mala de *Socrate* opinione concepta, *Socratis* doctrinā averterentur homines; atq; eveniat ut illis minus proficit, quibus maxime prodeste cūn velit, tū debeat. Sed laudanda est eius & patientia, & prudentia: qui dictis maledicorum, non movebatur fallis, veris etiam iuvabatur. Futilitas, ineptie, corruptela, impietas, acerbæ contumelias, præsertim innocentis. Quid si accedat eò, ut amentes esse, ut futere dicimus; ut in *Anticyras* amandemur, tanquā insani? An hoc gravissimo viro, *Democrito Abderita*, propter eximium probitatis & sapientiae studium evenit: nobis non idē evenire posse? Illius ad *Hippocratem*. (qui senatus populiq; Abderitarum.

rogatu venerat, ipsū curaturus)
 Inter epis^r extat epistola, ab his exorta
 Hippocras. verbis, Venisti, Hippocrates, da-
 turus nobis helleborum, tā quam in-
 sipientibus; persuasus ab insipienti-
 bus, qui virentis laborem insaniam
 esse arbitrantur. Cui respoudens
 Hippocrates, fatetur se fuisse voca-
 bū ad eum, sanquam insipientem,
 hellebore purgandum. Post quā an-
 tem ipsius ē colloquio cōgressus, stu-
 dium perspexisset, nō amētis opus,
 sed omni dignum laude & admira-
 tionē iam. Abderitas, quorum re-
 gatiu venerat, insanos sibi visos; q̄d
 hellebore potius opus esse. Ergo De-
 mocritus constanti est animo, li-
 cit à civibus suis insanus esse di-
 catur; à cuncto senatu populo,
 que Abderitarum. Socrates non
 solum se carpi maledictis, verūm
 etiam petulātissimè irriteri præ-
 sens audit, neque angitur. Nos,
 institutis cælestibus informati,
 non parem cōstantiā (ne quid
 am)

quā graviter & moderatē? Ca-
lumnijs refellere, nec opus esse,
nec vacare: iudicijs, & suorum,
& hostiū, se acquiescere: vana,
quiꝝ præter rem, institutū vrgē-
dū n̄ est. Nimirū fœminarum
est, neque eārum laudatiſſimarū
rīxis, contendere: virorum nihil
loqui præter decorum; si contrā
quām deceat rodātur, non mo-
veri. Quod si tam excelsam ani-
mi constātiam in calumnijs fe-
rēdis adhibeamus oportet, qua-
ru.n maior tamen habenda est
ratio, ne, si inurant notam infa-
miæ, virtutis detrahant opinio-
nem, id est, autoritatem, nō mi-
nimam bene gerendis rebus ad-
iutricem: quāto minus ludibrijs,
quibus sibi maius improbitatis
dedecus atq; detrimentum im-
portant petulantes, quām nobis
ignominię, convenit commove-
ri? Non sum nescius homini li-
beraliter educaro ea peracerba,

du-

duraque toleratu esse consue-
visse: ut mihi non immemorò vi-
deatur ille, quicunq; fuit, apud
Menandrum, voluisse potius
cruciari, quam irrideri: cuus ipse
rei hanc rationem reddit, *Homi-*
nem ingenuum irrideri, turpis simū;
cruciari, humanum est. Veruntu-
men quum recogito præstantē
animi firmitatem virtutibus ex-
aggerati, non modò stimulos do-
lorum, sed tela etiam ac tormenta
omnium humanorum casuum
contemnentis: non possum fa-

In Medea cere quin reclamem * *Euripidis*
laſoni *Medea*, quæ *Croonis* filiæ *Iaso-*
ni desponsæ, nec ipsi solūm, sed
propinquis, immo & suis liberis
ex Iasoni susceptis, se intercum-
allaturam esse proficitur, quod
*ab Iasoni, sponsa, *Croonte, ab ho-**
stibus irrideri, si res non ferenda.
*Irritionem ferre no potest *Me-**
dea, fugitiua, scelerata, venefica
*pauliecula, At *Socrates* tullis &*

tulit in publico civiū suorū, fortasse & Græcorū aliorum, confessu: nec ab hostiis modò se irrideri tulit, sed etiam à poëta quem hostes subornarunt, ab Aristophane, ut dixi, histrionibus que & spectatoribus comediae. Videant, quorum animi non viriles, ut Socratis; sed muliebres, ut Medea, tam indignè ferunt irrisiunculam, vt propterea non dico, malū machinentur (sic id Medea propriū sed vel à bono recedendum putent. Tanquam ex illa gente essent oriundi, cuius hec una fuisse causa fertur urbē ^d Senec. E. suam transferendi, quia fragorem pīst. 57, Nihil cadens ferre nō posset. Quod in eam partem tamen nolim accipi, quasi existimem condemnados omnes quos moveat cōtumelię; quē enim non movet? sed ut doceā motus animi, quādo existūt, ratione cōprimēdos: ne, si vehementius, ac parēst, effer-

fervescant, aliquid à nobis ex-
torqueant quod non deceat.
Nā quòd rex *Antigonus Theocris*
sū poëtam, pūgentem dicto, re-
punxit gladio: impotentis fuit
iræ. Quòd *Diogenis* discipulus ri-
su acceptus magistrum dereli-
quit: verecundiæ vitiosæ. Quòd
Demosthenes explosus ab Athe-
niensibus, ardentiùs se dedit stu-
dijs: generosi animi. Quòd au-
tem *Q. Lollius*, senex arator,
quum à *Verris Apronio* iniquum
posceretur, coactus contumelij
illudentium affeclarum, *Apro-*
nij, cachinnantis, ad ipsius ve-
nit leges: iniuriam accipere, quā
ferre contumeliam maluit; hu-
manum est. In quo licet et ta-
men conditionis nostræ miseri-
am lamētari, quibus assiduè per-
petiendum est, quod *Siculus* sub
Verre cōtigit: ut rideantur *Lollij*,
Aproni cachinnentur; integritas
vexatur, improbitas insolescat;

illudatur viris bonis, ne quissimis
applaudatur. Quin optadū qui-
dē esset, ut ultra Lollios atque A. Cic. in Ver.
pronios calamitatis huiusēltus nō lib. 3.
assurgeret. Neque enim, si aut
fures nepotesque irrideant, aut
irrideantur aratores & opifices,
tantopere dolendū est: et si hoc
quoq; dolendum. Verūm, ut ij,
qui candidas *Musarum ianuas*
frequentant, aliosq; tāquam sa-
le sapientiæ debent condire, aut
irrideantur, aut irrideant: res est
exempli eo magis pravi ac per-
niciōsi, quo latius manat malū,
& rabem à fontibus ad rivulos
diffundit. Sed quoniam in ea té-
pora incidimus, in quibus vtrū-
que horum vulgo sit: armemus
nos oportet animo *Caronis*, &
Ciceronis stomacho, ne sub isto
pondere quasi fatiscamus. At-
que hunc in finē, quis sic exitus
stultitiae eorū, qui irrident, quis
officij nostri, qui irridemur, fru-
etus,

Etus, considerandum est. Quoniam
vtrumque laudatus ille mihi sepe
numero *Seneca*, philosophus quod
de Stoicus, sed ad Epicureos no-
strae aetatis mores castigados au-

Epiſt. 29. tor tato aptior, in suis ad *Luciliū*
epistolis annotavit. Alterū, quū
iuvē, magno ingenio, sed in
pravū iam tendēte, *Marcellinū*,
ad meliora hortaturus, quem ta-
men sua monita risurum vere-
batur: Si ridere (inquit) per semera-
bit, gaudeo, tanquam in malis, quod
illud genus insanie hilaritatem contige-
rit. Sed non est illa hilaritas longa.
*Observa: videbis eosdem intra exi-
gium tempus acerrimè ridere.*

Epiſt. 77. acerrimè ridere. Alterū, quū ex-
posita atque reprehēta hominū
perversitate concurrentium ad
theatrum, ad tibicines, ad præ-
cones, ad inepta spectacula: et in
illo, inquit, loco, in quo vir bonus di-
citur, paucissimi sedent; et hi plerisq;
videntur nihil boni negotij habere q;
agant;

riant; inepti, & inertes vocantur.
 Mibi cōtingas iste derisus. E quo
 unimo audienda sunt imperitorum
 convicia, & ad honesta vadentia cō-
 mendum est iste contentus. Illis
 tamque verbis, ad honesta vadē-
 nū, significat tantam esse virtutis
 dignitatem, ut omnium contē-
 tuum & contumeliarum indig-
 nitatem absorbeat. Sicut &^b *Pt.*
^b Cic. de fin. bon. & mal.
 Peripateticus, appellans quæ lib. 5.
 secundum naturam sunt bona, forte
 tamen assentit, ut, si virtus am-
 pīndo quasi in altera libra lance
 ponatur, terrae a laxe & maria
 deprimat. Quare, si nobis operā
 in studio virtutis collocantibus
 cōtingat irritari, si inepti voce-
 tur, atque inertes, & quicquid
 præterea cōminisci poterit di-
 cax imperitia: nullus nobis alias
 derisus contingit quam quæ op-
 tavit sibi *Seneca*; nulla alia con-
 vicia, q̄ quæ pronuntiavit æquo
 animo audienda; quo fortius p-
 standum

standum, & contemnendum
 esse illum contemptum ad ho-
 nesta vaidentibus, debemus me-
 midisse: Nisi foris Stoicos ac
 Peripateticos honorificentius
 sentire de virtute, quam Chris-
 tianos, patiemur: aut eā nostro
 saeculo minus contumelij ob-
 noxiam infestamque esse arbi-
 trabimur, quam suo Ambrosiu-
 s, quum hanc querelam texuit;
Quoties inter fabulas ebrium-
virintes probro sunt, peccata laude,
honestas ludibrio, continentia risu,
misericordia vanitatis? Iste sunt mor-
bi, qui mala sua in multos transfe-
runt. A paucis corruptela pervenit
ad omnes. Sedent in conciliis, dero-
gantes sobrios, ructantes crapulam.
Sedent in tabernis, de ebrietate cer-
bantes. Verecundus si transeat, e-
rubescer, à singulis carpitur; si flagi-
tiosus omnium ore laudatur, & tā-
quam morbus transit in animis sim-
gularum. Mihi vero tam germano-

Enarras
 in Psal. I.

ha videntur hæc esse eorū quæ
sunt apud nos passim: ut, nisi que
rimoniam illam ab alio scirem
olim habitam, ab aliquo è no-
stris nuper institutam suspica-
turus sim. Itaque perinde hodie,
ac olim, præceptum est cognitu
& observatu necessarium; ad
virtutem, ad sapientiam, ad ho-
nesta vadētibus, optandum es-
se potius quām metuendum de-
rīsum, & audienda æquo animo
convicia, contumeliasq; omnes
contemnendas. Iam, si verū est
homines ingenuos & liberali-
ter educatos cruciari malle se,
quām irriteri: non dubito, quia
contumelijs ferendis assuefacti,
iuvenes ornatissimi, multo faci-
lius vos ad perferrendas iniurias
& incommoda sitis comparatu-
ri. Scio quo in loco, & quibuscū
agam. Añoqui subtimetrem, ne
mea miserabilis esse videretur
ad rerum optimarum Ruditum
ad-

adhortatio, qui pro laudibus, ca-
lumnias; ludibria, pro dignitate;
pro emolumen^{tis}, honoribus,
voluptatibus, iniurias & incom-
moda subeunda commemore:

Quid aliud affertes, diceret ho-

¹ Libris Ci-
mo ruditis, si dehortareris ? Sed
cer. de offic. vobis qui (in ¹ opere, quod ¹ Pli.
¹ His potest natus ediscendum, non modo in
præfas. ad manibus quotidie habendum
Vespas.

dubuisse Herculem, quū
duas cerneret vias, unam volupta-
tis, alteram virtutis, virā ingredi-
melius esset, ab eius narrationis
^m autore hanc ponit, quòde eorum,
^m Prodigio, que bona præclarāq; sunt, nūbillar-
apud Xeno. deditt & giatur Deus hominibus sine labore,
fabi. Soc. l. 2 diligentia, contentione, contrāperja-
cile sit ac periculum otio, luxui,
cupientibus indulgere. Nam et si
voluptates istas vitiosorum ex-
cipiant fastidia & dolores max-
imi; bonorumq; vicissim labores
ac æxumnas, incorruptæ, solidæ,
perpetuæ voluptates comiten-
tur,

tur, & consequantur: tamen suis
interim delicijs oblectantur im-
probi in præsens; & ad optima
contententibus , multa dictu
gravia, perpestu aspera, occurru^t
Itaque si viam, quam commen-
do vobis , laboriosam, impeditā,
arduam, plenam molestijs, diffi-
culturibusque esse negem, men-
tiar. Neque solū nra citate vestre
conscientiæ me coargueret, sed
etiam historiæ nationum omni-
um. Profereat enim Græci suum
Agamemnonem : cui, magnis
meritis illos complexo, probene-
ficiens: pœnas reddidisse * prover. * A'νΤευ
bio celebrantur . Vrgerent E. εργοίας
phœnix suum Hermodorum, virum A'γαμένη
præstantissimum: quem, ne quis nova πόσι
ex ipsius vnu exelleret è civita. Αχαιοι
te expulerunt . Romaniverò ci-
vium nobilissimoruin exercitu
objicerent: Casones, Uticensim
inclusum in carcere, Censorium
accusatum quater & quadragi-

es nobiliumq; odijs semper agi-
 tatum; Scipionem, Africanum,
 Rutinum, Metellum, in exiliis
 eieccos; Varrorem, Ciceronem,
 Senecam, Papinianum, innumerabiles
 alios, spoliatos vita; non
 nullos exquisitissimis etiam sup-
 plicijs, crucibus, flammis, ferarū
 lanistis, maestacis ac disceptos.
 Dies me deficeret citius, quam
 oratio, si velim singulis immora-
 ri. Vni Athenienses, quibus nulli
 unquam aut laude virtutis ma-
 gis concupiverunt, aut virtute
 minus, tam multa dederunt eius-
 modi exempla, ut ceteris vni-
 versis palmarū præcipere in hac
 improbitatis exuperantia volu-
 ille videantur. Nam, ut omittā-
 quam indignis modis quales &
 quantos viros tractarint, Solonē,
 Miltiadē, Themistoclem, Cimone,
 Pheacionem, Socratem: legem de
 ostracismo, quo vocabulo ducto
 ab ostraco, id est testula, signifi-

cabat genus relegationis ei, quē
nomine testulis inscripto nota-
rant, irrogatae, sed legem de ea
relegatione, ad minuendas ni-
mias civium potentium opes in-
stitutam, adversus eminentes
virorum optimorum virtutes in-
torquebant; & honestum eo
frano coercebant, quo debebat
tyrannidem. Quippe qui *Damo-*
nem, Periclis magistrum idcirco
relegarint, quod prudentia ex-
celleret: Aristodem verò, quod c-
quitate, & bonitate; vsq; adeò
vt iusti cognomento celebris in-
clytusq; esset. Ita vbiq; semper
locum habuit illa "Boetij afflicti
tristis ode:

Lorez obscuris condita virtus
Clara tenebris, iustusq; tuus
Crimen iniqui.

De consol
philos. lib. II

Ac miretur quidē aliquis for-
tasce, quī fiat, vt, quum nibil vir-
tute amabilissime esse dicatur, nibil

o Clio
amisit.

E s

quod

quod magis alliciat ad diligendum
 bonos tamen vulgo plerique
 mortalium habeant exosos, &
tanquam inimicos generis hu-
mani exagitent, infestetur. Sed
 iustius rei causam aperuit Athenis
euis cuiusdam, in Aristide con-
demnando, hominis illiteratiru-
 disq; simplicitas. Is enim, quum
 populo ad exercendum ostracis-
 mi iudicium coacto Aristide
 (in quem sibi ignotum forte in-
 cedit) oblata testula rogasset, ut
 ei Aristidius nomen inscriberet:
 mirante Aristide atq; sciscitante,
 ecquid ipsi mali fecisset Aristi-
des; minimè verè, inquit, nego, novi
 boniū sed hoc memore habet, quod
 iustus passim appellatur. Multorum
 sensus abditos unius dictum pa-
 ret ecce. Nam ceteros quoque ci-
 vies, qui se proficiebantur Aristio-
dem ejcere, quod, ne dominatum
 occuparet, timerent, metum ty-
 cannidis praetexuisse tantum, re-
 ipsa

Plu. In v.
sa Arifidis.

ipsa dignitati & glorię invidisse, à prudente historico observatū est. Neque hoc illius sæculi fuit proprium. Idem de suo conque- ^{9 Pro Cörn.}
stus est ⁹ Cicero; cuius & in nostrū Balb.
nimis quadrat conquestio; Est
hac huius sæculi labes quadam &
macuis, viri: nisi invidere, velle ipsū
fitem dignitatis infingere. Itaque
bonis pestem exoptant, & intē-
tant homines: quod eorū lucē,
virtutem, præstantiam ægrè al-
piciant. Verum, sive cō impellā-
tur invidia, quod laudes alienas
suis lumenibus officere arbitren-
tur, ut Arifidis, & Damonis, A-
ghenien/es: sive iracundia, quod se-
ab illis argui & admoneri mo-
lestè ferant; vnde in Callisthenem
exarsit Alexander, Dionysius in
Platonem, Critias in Socratem: si-
ve formidine, quod suis cupidī-
tibus obstructu.niri aditum il-
lorū severitate metuant; ut no-
biles Romani, quia tristem Cen.

* Lii. 139.

suram à Catone exspectabant, cū
conabantur honore dei jcere: si-
ve odio concepto ex dissimili-
tudine studiorum & voluntatū,
quo sit, ut aversentur integros
iniqui, religiosos impij, libidinosi,
castos, probos ambitiosi, ava-
ti, dissoluti; præsertim quos ho-
noribus, cōmodis, voluptatibus
suis obstat, aut sciunt, aut suspi-
cantur: sed quacunque demum
provocentur causa, illud mani-
festum est, virtute, quā nihil a-
mabilius esse debuit, nihil esse
invisius; nihil, quod magis exa-
cuat ad infestandum, inimicitia-
sque & calamitates, ut magnes
ferrum, attrahat. Id experimen-
tis multis, & magnis comproba-
vit olim *Romana* res publica: ut
vos, adolescētes, ex *Ciceronis* ve-
stri, cūm philosophicis scriptis,
tūm orationibus, pro *Sexto Ros-
cio Amerino*, pro *Flacco*, pro *Mi-
lone*, atque in primis pro *Sextio*,

di-

didicistis. Vbi quiritur, eos, quo
rempublicam affltam excitarint,
& lastracione domestico liberarint,
maestos, sordidatos, reos, de capite, de
fams, de civitate, de fortunis, de li-
beris, dimicare: eos autem, qui om-
nia divina, & humana, violariint,
vexariint, perturbarint, evicerint,
non solum alacres, latosq; volitare,
sed etiam voluntarios fortissimis atq;
optimis civibus periculum moliri.
Nihil necesse est exempla recen-
tia antiquis atque xere, domestica
excernis. Ceterum, quam occur-
rant crebra in communi & quo-
tidiana vita, vobiscum ipsi facile
potestis recordari: Atque hinc
existit illa nostrorum temporum
calamitas, quod plerique dese-
runt meliores partes, utiliores
fuvent; florentemque improbi-
tatem afflictæ præferunt virtu-
ti; & languere cum dignitate,
quam cum periculo laborare ma-
lunt. Immerito, quis neget? Sed

¶ Pro Flacc.

homines humana movēt, *Quo-*
tu enim quisq; est, inquit Cicero
qui hanc in republica sectam sequa-
tur; (bonorum dicit studium, &
institutum vitę:) quum illato (im-
proborum) viam sibi videant ex-
peditiorem ad bonores, & ad omnia,
qua concupiverunt? In Cesarē Di-
statorem, de Gallis, Aegyptijs,
regibusq; Ponti & Mauritania
triumphantē, cecinisse tradun-
tur milites: S; bene feceris, punie-
r; si malè, regnabis. Quo dicto
putantur hoc significasse, Cesa-
Dio. hist.
rem. li. 43.
sarem, si libertatem redderet rei-
publicæ, ut virum bonūm dece-
bat; suppicio affectum iri, quod
violasset leges: si autem domi-
natum, quem habebat, retine-
ret, ac in malo perseveraret; præ-
futurū rebus Romanis ut Princi-
udem, & Imperatorem. Fortasse
& illud innuere voluerunt, si
quis bonam causam tuendam
ausceperit, ut Pompeius, cæteriq;
pœ-

poenas, quales illi dederant, da-
turum sin malum, ut *Cæsar*, cō-
sequaturum præmia, nec trium-
pho solum sed etiam regno po-
titurum. Certè, reliqui militaris
ioci, iacti in *Cæsarem*, eos de ip-
sius rebus secundis ita sensisse
arguunt: & *Satyricus* poëta,
qui iniquitatem temporum ^{Invenit;}
perstrinxit pari libertate, spec-
tavit idem, hoc præcepto;
Aude aliquid brevibus Gyaris &
carcere dignum,
Si vis esse alquis. Probitas landa-
tur, & alget.

Quid igitur? Num idcirco
probitatis studium, quoniam,
ut cunque laudetur, tamē alget,
atque adeò congelat, conglaci-
atque, deseremus? Aut cupidi-
tatis fræna laxabimus, quia
poena saepe proponitur benefa-
ctis, malefactis regnum? Immò
verò tanti est virtus, tati, ut quā-
vis ratiuersus orbis terrarum in-

nostrum exitium præsentissimum
 conspiret, cruciamentaque in-
 tentet tæriora quæ in illus un-
 quam Phaleris: tamen vinci cū
 Pompeio, quācum Cæsare vince-
 o ^{civis} O ^{opere}, id est, cum bonis opprimi, quā
 dominari cum improbis, malle
 debeamus. Nam quamvis sen-
 tentiam eam retractasse videa-
 tur ^{Epist ad} M. Tullius: non retracta.
^{A. 8, ep.}
^{7:} vit: Quin eandem sibi semper
 esse intentem ostendit, q'oad
 vixit, fovendis, iuvandis parti-
 bus optimatum: & in ipsa mor-
 te, quam propterea pertulit, ita
 se gessit, tanquam illud mēti in-
 sculpsisset penitus, quod manu
^{Tuscul.}
^{uest. 1. 3.}
 prius scripserat: Non ego dolorē
 dolorem esse nego: cur enim forsitan
 do desideraretur? Sed eum opprimi
 dice patientia, si modo est aliqua pa-
 tiēria: si nulla est, quid exornamus
 philosophiam? aut quid eius nominis
 glorio? sumus? Pungit dolor; vel fo-
 dias sanè. Si nondha es, da ingulm

si in tellus Vulcanijs armis , id est
fortitudine: resistere. Cuius eximia
magnanimitatis si ille tam illu-
stre specimen exhibuit , cui na-
turæ solùm lumen præluxit, quo
noscendem animo esse oportet
quibus longè clarior lux affulgit
gratiæ: quanto magis ad heroi-
cam animi celsitatem ijsdem fa-
cibus inflammari? Non ego do-
lorem è convicijs , contumelijs,
iniurijs acceptum dolorem esse
nego: cur enim patientia desi-
deraretur? Sed cum opprimi di-
co pietate , si modò est aliqua
pietas in nobis: si nulla est, quid
profitemur religionem? aut quid
Christianorum nomine gloria-
mur? Pungit dolor; vel fodiatur
sancè. Si inermis es; cede , manū
tolle: si in naturâ cœlesti com-
munitus, id est, Christi verbo, &
fide; resistere. Atq; hæc & alia hoc
genus monita, quæ à divinis ve-
ræ sanctitatis & sapientiæ magi-

stria.

ffris ad perseverantiam virtutis
accendendam adhibere solēne,
debent esse nobis in intimos sē-
sus, quasi adamantino stylo, in-
cisa: ut corum fructus vita profe-
ramus, non modo flores linguis;
nec philosophari, & scire tantū
fortia, sed etiam in acie in descē-
dere, & facere, nervis omnibus
enitamur. Quid enim indignius
quām profanum vulgus homi-
nes Ethnicos, immō Ethnicorum
pēnē mollissimos, nō fortissimos
quidem certē poetas, ita fuisse

Luca. 19. affectos, ut ¹ filii, serpentes, ardo-
res arena Libycæ, dulcia virtuti el-
fe iudicarent, ² iustumq; & tena-

Hora. Car
lb 3. od. 3. cem propositi virum, etiam si fractiu-
illaberetur orbis, impavidum statu-

Iuvenal. erent & ³ fortis animum eū de-
Satyr. 10. finirent, qui fēnos labores arum-
nasq; Herculis potiores duceret Sar-
dinap. il venere, & cenis, & plumis:
no; autem qui ad sacra sanctissime religionis mysteria admissi,

&

& in augustissimi Dei tanquā
adyta introducēti sumus, tanto
infirmius (sioite quæso, fratres,
ut dicam quæ sentio, non exul-
cerādi cuiusquam vestrum cau-
sa, sed mei vñā vobiscum ad offi-
cium excitandi) tanto inquam
lentius atque infirmius anima-
tos esse, ut ipsa mihi virtus, si,
quem idmodum *Herculem* allo-
quitur, fingeatur, nos affari posset,
eorum autoritate nostrum lan-
guorem castigatula videatur.
Vōsne, iuvenes, quum tam invi-
ctam animi contantiam, patiē-
tiam, fortitudinem, ab *Eibnicis*,
non philosophis modò, sed &
poëtis, quos ^b *Plato* eduxit ex ea
civitate quam optimis moribus
imbui volebat, laudari, præscri-
bi, præcipi edocēti sitis: ita ener-
vati & excordes eritis, vt, si for-
tē dicto aut facto attingamini,
muliebri more ingemiscatis? Nō
viriliter tolerabitis? Non sedatē

^bDerep.

per

perferetis? Acerbum est probris
& maledictis figi, rideri scurrili-

ter, iniuriosè vexari. Audio. A-

cillas. *Homericus* præsentem
mortem non recusat, modò tru-
cidatum amicum vicitur. *A.*

Illiad. 6.
Ene. li. 2
x. 3. 6, 8. &

neas d Virgilianus nullis exilijs,

naufragijs, bellis, ne inferorum
quidem conspectu perterritetur,

dum sedes querit in Latio. Quid

*de pervagata ambitione homi-
num, de avaritia, de luxuria, de*

*potentiaz, dignitatis, deliciarum,
opum, quarumvis denique rerū*

*utilem, & iucundarum, cupiditi-
tibus commemorem? Quæ flâ-
ma est, per quam non currant, vt*

suum in istis expleat libidine?

*Vt nescio quid lucelli faciant,
pascanturve fumo inanis glori-
olæ, aut citò pœnitēdam volup-*

*tatulam liguriant? Vos, vt honesta,
perennia, solida, summa bona*

*consequamini; vt animos exco-
latis virtute, & sapientia, quibus*

omn.

omnes illecebræ, honores, divitiae, commoditates, suavitates omnes si comparentur, nugæ, fæces, sordes sunt existimandæ levissimum æstum ad tempus exiguum ferre gravabimini? Aut si non levissima vobis videbuntur quæ ferenda erunt, si ne levia quidem, si planè gravia, & dura: tamenne præclarissima illa divinaque ornamenta, firmamenta, ad felicitatem per res secundas & ad versas certò perducentia, indigna iudicabitis, quæ, non dico tati, sed vel longè pluris; non sudore, sed sanguine, & vita ematis? Non recordabimini magnificum fœminæ responsū in tragœdia:

No est ad astramollis è terris via?
Non servi è comoedia, hominis Hæc autem
nequam, & ad causam ipso dig-
nam accommodatum, sed yetè
dictum remniscemini;

*San. Ha
furens.*

Terrena

Nam

Non sit sine periculo facinus magnum & memorabile?

Non abiectissimorum è vulgo
sinceritudinem, qui se torqueri si-
nunt, & aduri, & secari, ut cor-
pus ipsis sanum sit, considerabi-
tis? Non ob oculos habebitis
generositatem & robur mono-
cerotis quem interimi posse, ca-

• Plin. hist.
nat. l. 8. c.

21. Solim.
C. polyhist.
cap. 65.

pi non posse ferunt? Nihil vos
artium optimarum studia, quæ
in mores abeunt, nihil eminen-
tium scriptorum præcepta, nihil
exempla illustrium heroum, ni-
hil splendor præriorum, nihil
fructuum magnitudo, nihil æru-
narum, si minus levitas, saltæ
brevitas, nihil instituta cuncto-
rum mortalium, nihil impetus
ferarum, & pecudum excitabūt?
Magisne monocerotem liber-
tatis amor, quā vos honestatis,
vulgus sanitas corporum, quām
vos animorum; Achillem ira cū-
dia; quām vos disciplina; Aene-

am spes terreni, quām vos cœle-
stis, regni; quascunque demum
animantes aut natura, aut ratio,
quām vos emendatrix naturæ
doctrina, rationis religio; ut do-
lorem, ut ægritudinem, atque a-
deò ut mortem ipsam despiciat,
movebit? Ecce convicia, calum-
nia, que verborum, quæ corin-
genuum lacerant; ecce contu-
melias, nondictorum modò, sed
etiam factorum, quæ fodicanti-
bus vrunt stimulis; ecce crucia-
tus, tormenta, carnifices. *Nun-*
animis opus Æneas, nunc pectore
fimo. Nihil præclarum non idē
arduum. Messis agricolis propo-
sita est pro mercede; sed ita, si
prius severint: corona certanti-
bus; sed ubi vicerint adversarios:
triūphus militibus, sed postquā
hostes debellarint. Quæ medita-
mini diligenter, obsecro, dies
noctesque, iuvenes lectissimi;
semente facta bonitatis, me-
ta.

16. *Oratio*

tatis messem; decursoq; stadio
industriæ coronemini; & trium-
phetis, profligatis hostibus; id
est, ut confecto nobilissimorum
studiorum curriculo, nullis aut
supplantantium aut manu de-
pellentium conatibus impediti,
scientia sapientes, integritate
sancti, constantia fortes & invi-
eti, in æternæ beatitudinis por-
tum appellatis. *Dixi.*

S. Pauolos.

